ORIGINALAS

UTENOS MIESTO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS 2016 – 2022 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Utena, 2016 m.

TURINYS

ĮVADAS 3

1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS 5

2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ 7

3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS 22

4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANT VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS 30

5. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS 33

6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKOS APIBŪDINIMAS . 36

7. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS 43

8. PRIEDAI 51

ĮVADAS

Utenos miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija yra skirta telkti suinteresuotų vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių ir kitų įstaigų bei organizacijų pastangas ieškant tinkamiausių sprendimų Utenos miesto ekonominei ir socialinei gerovei kelti, kuriant patrauklią aplinką gyventi ir dirbti Utenos miesto gyventojams.

Vietos plėtros strategijos tikslas – pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius. Ieškoti naujoviškų ir efektyvių būdų vietos kultūriniams, žmogiškiesiems ir kitiems materialiems bei nematerialiems ištekliams panaudoti Utenos miesto plėtrai. Skatinti ir palaikyti vietines Utenos miesto žmonių iniciatyvas verslo, švietimo, kultūros, socialinės paramos ir kitose srityse, prisidedant prie darnaus Utenos miesto vystymo problemų sprendimo.

Utenos miesto vietos veiklos grupė (toliau – UMVVG) – ne pelno siekianti organizacija, veikianti Utenos mieste kaip juridinis asmuo ir viešai teikianti paslaugas Utenos miesto gyventojams. UMVVG įsteigta 2015 m. liepos 2 d. (Steigimo sutartis Nr. S9-82). UMVVG steigėjai nurodyti 1 lentelėje.

1 lent. ***Utenos miesto vietos veiklos grupės steigėjai***

Nr.	Vardas, Pavardė	Organizacijos pavadinimas ir teisinė forma	Viešasis sektorius	NVO	Verslo sektorius
1.	Zita Ringelevičienė	Utenos rajono savivaldybės administracija	X		
2.	Audrius Kavolis	Utenos apskrities darbdavių asociacija			X
3.	Kasparas Mociūnas	Utenos visuomeninių jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas”		X	

Šaltinis: Utenos miesto vietos veiklos grupė

UMVVG juridinių asmenų registre įregistruota 2015 m. liepos 8 d. UMVVG yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo (kodas – 304067469), teisinė forma – asociacija. Iš viso UMVVG yra 13 narių. Asociacijos valdymo organai yra visuotinis narių susirinkimas. Asociacijos pirmininkas – vienasmenis asociacijos valdymo organas. Kolegialus asociacijos valdymo organas – valdyba. Valdyba sudaryta nustatytu horizontaliuoju vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos principu ir horizontaliuoju jaunimo principu: valdybos nariais yra abiejų lyčių asmenys ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 (šešiasdešimt) procentų ir bent vienas valdybos narys yra jaunesnis nei 29 metai ir (arba) deleguotas jaunimo nevyriausybinės organizacijos. Šie valdymo organo sudarymo principai užtikrina, kad asociacijai vykdant savo veiklą, bus užkirstas kelias bet kokiai diskriminacijai dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ir bus atsižvelgta į jaunimo grupių situaciją bei poreikius, suteikiant įvairioms socialinėms grupėms vienodas galimybes dalyvauti.

Strategija parengta įgyvendinant projektą „Utenos miesto vietos veiklos grupės plėtros strategijos parengimas“ (projekto Nr. 08.6.1-ESFA-T-909-01-0047), kuris finansuojamas ES fondų, LR valstybės ir UMVVG lėšomis pagal 2014-2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtrauktiems didinimas ir kova su skurdu“ 08.6.1-ESFA-T-909 priemonę „Vietos plėtros strategijų rengimas“. Strategijos tikslams įgyvendinti bus prašoma ES paramos, be kurios UMVVG nebūtų pajėgi finansiškai įgyvendinti visų užsibrėžtų siekių.

Utenos rajonas yra Lietuvos rytiniame regione ir ribojasi su Utenos apskrityje esančiais Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Zarasų rajonais, Vilniaus apskričiai priklausančiu Švenčionių rajonu ir Panevėžio apskrityje esančiu Rokiškio rajonu. Utenos rajono savivaldybėje dominuoja Utenos miestas – savivaldybės administracinis centras. Palanki geografinė padėtis nulėmė miesto vystymosi ir plėtros tendencijas, čia kūrėsi pramonės įmonės, augo gyventojų skaičius. Tačiau šalyje prasidėjęs ekonominis sunkmetis pastaraisiais metais įtakojo daugelį Utenos miesto vystymosi sričių. Dėl demografinių pokyčių ir iškylančių vis naujų socialinių problemų, rajone didėja socialinių paslaugų poreikis visiems socialinės rizikos asmenims. Naujos socialinės problemos – moralinis nuosmukis, atsakomybės už savo gyvenimą neturėjimas, tinginystė ir gyvenimas kitų sąskaita. Rengiant vietos plėtros strategiją, išskirtinai atsižvelgta į Utenos miesto jaunimo problemas. Užimtumo ir darbo svarba – tai ne tik pajamų šaltinis. Tai ir socialinės įtraukties priemonė, padedanti užmegzti ryšius su platesniu visuomenės ratu ir kurti tarpasmeninių santykių tinklą, todėl nepatenkinama situacija užimtumo srityje didina pažeidžiamumą ne tik skurdo atžvilgiu, bet suponuoja ir didesnę socialinės atskirties riziką atskirtį patiriančioms asmenų grupėms.

Siekiant spręsti išvardintas problemas, parengta vietos plėtros strategija, į šį procesą įtraukiant miesto bendruomenės, viešojo ir privataus sektoriaus atstovus. Rengiant strategiją buvo išklausytos nuomonės, svarstytos ir į strategiją įtrauktos veiklos, skirtos socialinei atskirčiai mažinti, užimtumui bei verslumui skatinti. Strategijos veiksmai buvo priimti bendru sutarimu išanalizavus ir atrinkus aktualiausias ir opiausias Utenos miestui veiklas, atsižvelgiant į visų suinteresuotų miesto bendruomenės atstovų poreikius. Rengiant strategiją buvo atsižvelgta į Utenos regiono plėtros 2014-2020 m. plano, Utenos rajono 2011-2017 metų strateginio plano, Utenos rajono savivaldybės administracijos 2015-2017 m. strateginio veiklos plano ir Utenos regiono integruotos vystymų programos 2014-2020 m. tikslus, uždavinius, priemones ir veiksmus numatomus įgyvendinti Utenos rajono savivaldybėje ir mieste.

Parengta vietos plėtros strategija siekiama kompleksiškai spręsti opiausias ir aktualiausias Utenos miesto problemas, skatinti socialinę atskirtį patiriančius asmenis integruotis į visuomenę, visapusiškai ugdyti jų gebėjimus.

1. VIETOS PLĖTRSO STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

Vietos plėtros strategija bus įgyvendinama Utenos mieste, kuris yra rajono savivaldybės administracinis centras ir vienas iš didžiausių Utenos apskrities regiono miestų. Bendras Utenos miesto (tikslinės teritorijos) plotas – 2245,5 ha (buvo 1528 ha), (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. kovo 13 d. nutarimas Nr. 242 „Dėl Utenos miesto teritorijos ribų pakeitimo“). Plotas padidėjo dėl miesto teritorijų plėtros, kai buvo praplėstos miesto teritorijos ribos.

1 pav. ***Utenos miesto (tikslinės teritorijos) žemėlapis***

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracija

Lietuvoje sparčiai mažėja gyventojų skaičius: per pastaruosius septynerius metus gyventojų skaičius šalyje sumažėjo 8,5 proc. (arba 278 tūkst.). Lietuvos statistikos departamento duomenimis, bendras gyventojų skaičius Utenos rajone taip pat mažėja. Dėl didėjančios emigracijos ir neigiamos natūralios gyventojų kaitos Utenos rajono gyventojų skaičius nuo 2010 m. iki 2015 m. sumažėjo 14 proc. 2015 metų pradžioje Utenos rajono savivaldybėje gyveno 40,5 tūkst. gyventojų (beveik trečdalis – 28,86 % – Utenos regiono gyventojų), iš jų daugiau kaip 28,0 tūkst. gyveno Utenos mieste. Daugelis šiuo metu šalyje vyraujančių socialinių problemų tiesiogiai palietė ir Utenos miestą: socialinė diferenciacija, nedarbas, dideli emigracijos mastai, jaunimo nedarbas, skurdas, socialinė atskirtis, senstanti bendruomenė, mažėjantis gimstamumas ir t.t.

Utenos miesto vietos veiklos grupės rengiama strategija yra orientuota į socialinę atskirtį patiriančių Utenos miesto gyventojų grupes:

- **bedarbiai ir ilgalaikiai bedarbiai, neaktyvūs asmenys –** strategijoje identifikuojama grupė, kurios socialinės atskirties integracija galima per įsidarbinimo bei verslumo įgūdžių stiprinimą bei savarankiškos veiklos vykdymą;
- **nedirbantis ir niekur nesimokantis jaunimas** – tikslinė grupė strategijoje identifikuojama per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, per motyvacijas mokymuisi, integraciją ir darbo praktinių įgūdžių stiprinimą;
- **neįgalieji ir pensinio amžiaus asmenys** – strategijos tikslinė grupė, kurios socialinė integracija prisidės prie šių asmenų gyvenimo kokybės gerinimo ir socialinės atskirties mažinimo jų gyvenamoje teritorijoje;
- **socialinės rizikos šeimos ir jų vaikai, asmenys, sergantys priklausomybės ligomis, vieniši ir socialinės rūpybos ar globos reikalaujantys asmenys, benamiai, iš įkalinimo įstaigų grįžę asmenys, kiti socialinę atskirtį patiriantys asmenys –** strategijoje identifikuojamos socialinės atskirties grupės, kurių atskirtis mažinama užimtumo iniciatyvų skatinimu, motyvacija darbui, socialinių įgūdžių ir savipasitikėjimo stiprinimu.

2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

2.1. Miesto teritorija ir geografinė padėtis. Palanki Utenos miesto geografinė padėtis nulėmė miesto vystymosi ir plėtros tendencijas. Uteną kerta du svarbūs tarptautinis magistraliniai keliai – magistralinis kelias (A6) Kaunas-Zarasai-Daugpilis ir magistralinis kelias (A14), jungiantis Uteną su Vilniumi (96 km.). Geras susisiekimas ne tik su Utenos regiono teritorijai priklausančiais Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Visagino, Zarasų miestais, bet ir su Panevėžiu, Rokiškiu, Švenčionimis. Utena yra vienas iš Lietuvos regioninės politikos iki 2013 metų strategijoje identifikuotų regioninių augimo centrų. 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos Lietuvai finansiniu laikotarpiu Utenos mieste buvo įgyvendinama „Utenos regioninio centro kompleksinės plėtros 2008–2013 metų investicinė programa“, kurios metu buvo kompleksiškai tvarkomos Utenos miesto viešosios erdvės ir atnaujinama poilsio ir rekreacinių zonų infrastruktūra.

2.2. Demografinė situacija. Gyventojų skaičius. 2015 m. pradžioje devyniose miesto seniūnaitijose gyveno 28.096 gyventojai (2015 m. gruodžio 31 d. Utenos miesto gyventojų skaičius buvo 28.949 gyventojai). Lyginant 2015 m. duomenis su 2013 m., Utenos miesto gyventojų skaičius sumažėjo apie 3 proc. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, kitų Utenos apskrities regiono miestų (Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Visagino, Zarasų) gyventojų skaičiaus pokytyje pastebimos panašios tendencijos, t.y. sumažėjo apie 3 proc.[1] (2013 m. buvo 80.156, 2015 m. – 77.442 gyventojai). Šalyje gyventojų skaičius per šį laikotarpį sumažėjo 1,5 proc. (2013 m. buvo 1.981.673, 2015 m. – 1.952.010 gyventojai). Utenos miesto gyventojų skaičiaus pokytis 2013-2015 metų pradžiai pateikiamas 2 lentelėje.

2 lent. ***Utenos miesto gyventojų skaičiaus pasiskirstymas pagal amžiaus grupes ir lytį***

Amžiaus grupė	Vyrai				Moterys				Bendras skaičius			
	2013 m. pr.	2014 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis	2013 m. pr.	2014 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis	2013 m. pr.	2014 m pr.	2015 m. pr.	Pokytis
Iki 7 m. amžiaus	767	765	747	**-20**	744	741	704	**-40**	1511	1506	1451	**-60**
Nuo 7 m. iki 16 m.	1138	1099	1055	**-83**	1111	1054	1033	**-78**	2249	2153	2088	**-161**
Nuo 16 m. iki 18 m.	310	289	292	**-18**	322	282	298	**-24**	632	571	590	**-42**
Nuo 18 m. iki 25 m.	1530	1457	1375	**-155**	1495	1396	1334	**-161**	3025	2853	2709	**-316**
Nuo 25 m. iki 45 m.	3684	3622	3549	**-135**	3990	3807	3645	**-345**	7674	7429	7194	**-480**

Nuo 45 m. iki 65 m.	3927	3898	3872	**-55**	5040	5041	5037	**-3**	8967	8939	8909	**-58**
Nuo 65 m. iki 85 m.	1610	1621	1657	**47**	2830	2914	293	**143**	4440	4535	4630	**190**
Virš 85 m.	112	120	134	**22**	342	362	391	**49**	454	482	525	**71**
Iš viso:	**13078**	**12871**	**12681**	**-397**	**15874**	**15597**	**15415**	**-459**	**28952**	**28468**	**28096**	**-856**

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracija

Lietuvoje 2015 m. pradžioje 66,7 proc. gyventojų sudarė darbingo amžiaus gyventojai, 18,7 proc. – pensinio amžiaus gyventojai ir 14,6 proc. – vaikai. Apibendrinant lentelėje pateiktus duomenis, galima teigti, kad Utenos miesto gyventojų skaičius mažėja beveik visose amžiaus grupėse. 2015 m. pradžioje Utenoje gyveno 18.812 darbingo amžiaus asmenų nuo 18 iki 65 m. amžiaus (66,9 proc.) ir 5.155 pensinio (nuo 65 m.) amžiaus asmenys (18,3 proc.). Likę 4.129 asmenys – vaikai iki 18 m. amžiaus (14,7 proc.). Teigiamas Utenos miesto gyventojų grupės pokytis pastebimas tik pensinio amžiaus asmenų grupėje. Analizuojant turimus duomenis, matyti, kad Utenos miesto gyventojų populiacija mažėja, miesto gyventojai sensta *(B1)*. Per pastaruosius trejus metus sumažėjo darbingų gyventojų skaičius, ypatingai didelis neigiamas pokytis pastebimas 18-45 m. amžiaus asmenų grupėje *(B2)*. Didėjantis vyresnio amžiaus asmenų ir mažėjantis vaikų, jaunimo ir darbingo amžiaus asmenų skaičius mieste, tiesiogiai siejasi su didėjančiomis socialinėmis problemomis, kurių sprendimui reikia vis daugiau finansinių ir žmogiškųjų išteklių bei papildomų paslaugų. Apibendrinant 2015 m. pradžios duomenis, matoma, kad Utenos miesto gyventojų procentinis pasiskirstymas pagal amžiaus grupes labai artimas bendroms Lietuvos gyventojų amžiaus tendencijoms.

Darbingo amžiaus gyventojai išvyksta dirbti į kitus šalies miestus ar emigruoja, jaunimas po studijų dažnai nebegrįžta gyventi į Uteną. Gyventojų skaičiaus mažėjimas susijęs ir su įsidarbinimo galimybėmis Utenos mieste bei gaunamomis pajamomis. Mažėjant gyventojų skaičiui, kuriama mažiau šeimų, mažėja gimstamumas.

[1] *http://osp.stat.gov.lt/documents/10180/3329771/Gyventoju_skaicius_miestuose.pdf/21c3b6a1-2d4c-4599-bcaa-944b1b04f485?version=1.0*

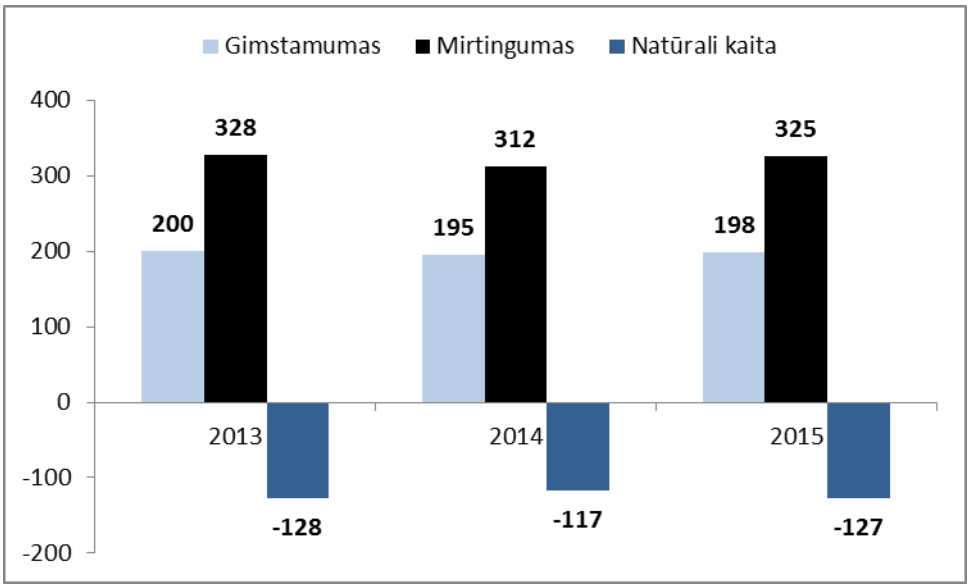

2 pav. ***Gimstamumo ir mirtingumo pokytis Utenos mieste***

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracija

Kaip matyti 2 paveiksle, per pastaruosius 2013-2015 metus tiek gimstamumo, tiek mirtingumo rodikliai Utenos mieste mažai keitėsi, natūrali gyventojų kaita išliko neigiama. Statistikos departamento duomenimis, 2013–2015 m. laikotarpiu Lietuvoje natūrali gyventojų kaita taip pat buvo neigiama (2014 m. – -9 883)[1]. Siekiant mažinti mirtingumą, svarbu tobulinti sveikatos priežiūros ir gyventojams teikiamų socialinių paslaugų kokybę, sudaryti palankesnes sąlygas ir didinti galimybes gyventi sveikesnį ir saugesnį gyvenimą.

2.3. Migracija. Gyventojų skaičiaus mažėjimą Utenos mieste sąlygoja neigiamos ne tik natūralios gyventojų kaitos bet ir gyventojų migracijos tendencijos. Rajono gyventojų vidaus ir tarptautinės migracijos pokytis pateikiamas 3 lentelėje.

3 lent. ***Utenos rajono gyventojų vidaus ir tarptautinė migracija 2013-2014 m.***

Rodikliai	2013 m.	2014 m.
Atvykusių skaičius	984	1138
Išvykusių skaičius	1367	1366
Neto migracija	**-383**	**-228**

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas
(Duomenų apie Utenos m. nėra, todėl nagrinėjami Utenos r. duomenys)

[1] http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?id=1522&status=A

2014 metais tiek Lietuvos gyventojų migracijos neto (-12.327), tiek ir Utenos apskrities rajonų gyventojų migracijos neto išliko neigiamos: Anykščių r. – -177, Ignalinos r. neto – -46, Molėtų r. – -21, Utenos r. – -228, Zarasų r. – -133. Iš pateiktų duomenų matyti, kad Utenos rajone 2014 m. migracija buvo didžiausia, lyginant su kitais Utenos apskrities rajonais. Nors per pastaruosius metus atvykstančių į Utenos rajoną skaičius palaipsniui didėja, išvykusiųjų skaičius laikosi beveik stabilus (-1 asmuo lyginant 2013 ir 2014 metus) *(A1)*, tačiau vis dar išliekanti neigiama migracijos struktūra yra nepalanki darbo rinkai ir visai socialinės apsaugos sistemai. Spartėjanti gyventojų migracija įtakoja poreikį socialinėms paslaugoms: darbingo amžiaus asmenys išvyksta į užsienį ir palieka senyvo amžiaus tėvus ar kitus artimuosius, neretai turinčius specialiųjų poreikių *(B3)*. Didėja globojamų vaikų, kuriems tėvų prašymų dėl išvykimo į užsienio valstybes nustatoma globa (rūpyba), skaičius. Utenos rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriaus duomenimis, 2014 m. tėvų prašymu dėl jų išvykimo į užsienio valstybes globa (rūpyba) buvo nustatyta 22 vaikams (2013 m. – 14, 2012 m. – 36). Vaikams, kuriems nustatoma globa (rūpyba), dažniausiai teikiamos bendrosios bei specialiosios (socialinės priežiūros ar socialinės globos) paslaugos *(B4)*. Utenos regionas per pastaruosius metus patyrė vieną iš didžiausių emigracijos mastų Lietuvoje. Šioje teritorijoje gyventojų skaičius dėl emigracijos sumažėjo apie 19 proc.

2.4. Užimtumas ir darbo rinka. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Utenos rajone 2015 m. pr. buvo 642 veikiantys ūkio subjektai (įmonės). Utenos rajono savivaldybėje 1000-iui gyventojų tenka apie 22 įmones, Lietuvos vidurkis – 23 įmonės 1000-iui gyventojų. 2015 m. daugiausiai buvo uždarųjų akcinių bendrovių – 433 vnt. Per pastaruosius 2013-2015 metus Utenos rajone veikiančių įmonių skaičius palaipsniui didėjo. Labiausiai išaugo uždarųjų akcinių bendrovių skaičius (47 vnt.), sumažėjo individualių įmonių (-10 vnt.) ir tikrųjų ūkinių bendrijų (-1 vnt.) skaičius.

4 lent. ***Utenos rajono įmonių pasiskirstymas pagal juridinę formą per 2013-2015 m. pr.***

Teisinė forma	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Pokytis
Individualios įmonės	186	183	176	**-10**
Uždarosios akcinės bendrovės	386	392	433	**47**
Akcinės bendrovės	3	3	5	**2**
Žemės ūkio bendrijos	3	3	4	**1**
Tikrosios ūkinės bendrijos	3	3	2	**-1**
Mažosios bendrijos	13	24	22	**9**
Iš viso:	**594**	**608**	**642**	**48**

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Per 2013 m. Utenos rajone įsisteigė 67 naujos įmonės, iš jų 28 registruotos Utenos mieste. 2015 metais įsisteigta 61 nauja įmonė, iš jų 34 registruotos mieste *(A2)*. 2015 metais 50,8 proc. įsteigtų įmonių sudarė uždarosios akcinės bendrovės, 21,3 proc. – mažosios bendrijos, 11,5 proc. – viešosios įstaigos, 1,6 proc. – individualios įmonės, kitą juridinį statusą turintys ūkio subjektai – 14,8 proc.

Tiek Utenos rajone, tiek Utenos regiono teritorijoje daugiausia vyrauja smulkios ir vidutinės įmonės, kuriose dirba iki 5 darbuotojų. Tokių įmonių regione yra 1.478, Utenos rajone – 482. Statistikos departamento duomenimis, Utenos rajono įmonėse 2013 m. pr., dirbo 10.476, 2015 m. pr. – 10.838 darbuotojai. Anykščių rajono įmonėse 2013 m. pr. dirbo 3.065 darbuotojai, o 2015 m. pr. – 3.250 darbuotojų. Tuo tarpu Visagino, mažiausios Utenos apskrities savivaldybės įmonėse 2013 m. pr. dirbo 6.425, o 2015 m. pr. – 6.269 darbuotojai.

Analizuojant Statistikos departamento duomenis, matoma, kad tiek Utenos rajone, tiek ir aplinkiniuose rajonuose situacija darbo rinkoje pamažu gerėja, didėja smulkaus ir vidutinio dydžio įmonių skaičius ir dirbančiųjų skaičius *(A3)*. Šalia smulkaus ir vidutinio verslo Utenoje veikia ir stambiosios pramonės įmonės: trikotažo, alaus, mėsos ir pieno perdirbimo bei metalo gaminių įmonės, kuriose dirba didelė dalis miesto gyventojų. Stambiosios įmonės yra įsikūrusios miesto pakraštyje – pramonės rajone. Tuo tarpu dauguma smulkių įmonių yra susitelkusios arčiau miesto centro. Tai didmeninės, mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto įmonės bei įvairias kitas paslaugas teikiančios įmonės.

Prie smulkaus ir vidutinio verslo priskiriami savarankišką veiklą pagal verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymas vykdantys Utenos rajono ir miesto gyventojai. Savarankiškos veiklos sektoriuje pastebimos priešingos tendencijos nei įmonių sektoriuje. Analizuojant apskrities mokesčių inspekcijos pateiktus duomenis, Utenos mieste per 2013 – 2015 m. savarankišką veiklą vykdančių asmenų skaičius mažėja *(B5)*. Jei 2013 m. verslo liudijimo turėtojų buvo 1.006, tai 2015 m. jų sumažėjo iki 961 (apie 4.47 proc.). Pagal individualios veiklos pažymas vykdančių asmenų 2013 m. buvo 331, o 2015 m. – 286 asmenys (-13,59 proc.) (žr. 5 lentelė).

5 lent. ***Utenos miesto gyventojams išduotų verslo liudijimų ir individualios veiklos pažymų skaičius per 2013-2015 m.***

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Pokytis
Utenos m. gyventojams išduotų verslo liudijimų sk.	1006	1090	961	**-45**
Utenos m. gyventojams išduotų individualios veiklos pažymų sk.	331	316	286	**-45**
Utenos m. gyventojų, kurie per einamuosius metus pirmą kartą tapo savarankiškos veiklos vykdytojais pagal verslo liudijimus, sk.	1006	1090	961	**-45**
Utenos m. gyventojų, kurie per einamuosius metus pirmą kartą tapo savarankiškos veiklos vykdytojais pagal Individualios veiklos pažymą, sk.	216	246	235	**19**

Šaltinis: Utenos apskrities valstybinė mokesčių inspekcija

Utenos miesto ir rajono smulkaus ir vidutinio verslo įmonės veiklos vykdymui ar plėtrai turi galimybę kreiptis dėl paramos pagal Utenos rajono savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo programą, iš ES fondų ar Darbo biržos administruojamų paramos fondus. Savarankišką veiklą vykdantys asmenys šiuo metu turi labai ribotas galimybės gauti paramos savarankiškos veiklos

vykdymui *(B6*). Todėl norint aktyvinti šios veiklos patrauklumą, reikalingi nauji paramos skatinimo mechanizmai.

Organizacijų skatinančių verslo kūrimą ir plėtrą Utenos mieste nėra daug. Prie verslo aplinkos gerinimo pagal galimybes prisideda Utenos rajono savivaldybės administracija. Nuo 2014 m. yra įgyvendinama smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo programa. Pagal šią programą remiamos naujai įsisteigę smulkaus ir vidutinio verslo įmonės. Per 2014 – 2015 m. parama suteikta 52 paraiškas pateikusių įmonių ir suteikta 71.504 Eur paramos. Nemokamą pagalbą Utenos mieste teikia VšĮ Utenos verslo informacijos centras, kuris verslui teikia konsultacijas ir metodinę pagalbą įvairiais klausimais. Utenos darbo birža taip pat turi paramos mechanizmų smulkaus ir vidutinio verslo subjektams (pvz. Vietinių užimtumo iniciatyvų programa), tačiau jomis gali pasinaudoti tik juridinį statusą turintys verslo subjektai. Tačiau mieste trūksta priemonių galinčių skatinti nuosavo verslo plėtrą, darbo vietų kūrimą bei gyventojų verslumui didinti skirtų neformalių iniciatyvų, kurios būtų prieinamos ne tik besikuriančiam verslui, bet ir savarankišką veiklą pradedantiems asmenims (*B7*). Konsultavimas, pagalba randant tiekėjus, klientus, pradėti verslui reikalingų priemonių suteikimas ar įsigyjimas (įskaitant savarankišką veiklą pradedančius asmenis), mentorystė ,,verslas verslui“, teikiant konsultacijas konkretaus verslo kūrimo ir plėtros klausimais, dalinimasis patirtimi, galėtų būti priemonės pagerinančios vietines verslo iniciatyvas.

Paramos verslo steigimui ir plėtrai įvairovė, bei sudarytos sąlygos jomis pasinaudoti kuo platesniam ir didesniam skaičiui asmenų ir jų įtraukimas į darbo rinką, prisideda prie Utenos rajono plėtros strateginiame plane 2011 – 2017 m. numatytų uždavinių ir priemonių savivaldybės verslumo skatinimui:

1.1. tikslas. *Sukurti investicijas skatinančią verslo aplinką rajone.*

1.1.1 uždavinys. *Sudaryti palankią aplinką investicijoms bei skleisti informaciją apie verslo galimybes rajone.*

1.1.1.1. priemonė. *Vykdyti vietos rinkodaros ir kitas priemones, skirtas verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui.*

2.5. Bedarbystė. 2015 m. gruodžio mėn. Utenos teritorinės darbo biržos Utenos skyriaus duomenimis, Utenos mieste buvo registruoti 1.573 bedarbiai, iš jų 511 – ilgalaikiai bedarbiai, 389 – jaunimas iki 29 m. (tai sudaro 24,73 % visų bedarbių) *(B8),* 17 – besimokančių jaunuolių, registruotų darbo biržoje. Lyginant su Utenos rajone 2015 m. registruotų bedarbių skaičiumi (2.617), didžiąją dalį bedarbių asmenų (apie 60 proc.) sudarė miesto gyventojai. Bedarbių asmenų skaičius mieste pastaraisiais metais turi tendenciją mažėti *(A4)*. Šį reiškinį betarpiškai įtakoja bendras gyventojų skaičiaus mažėjimas ir didelė emigracija, ypatingai jaunimo tarpe. Visgi bedarbystės problema išlieka pakankamai opia. Darbo biržos duomenimis, 2015 m. liepos 1 d. Utenos rajono bedarbiai sudarė apie 11 proc. visų darbingų rajono gyventojų skaičiaus. Tuo tarpu Lietuvoje tuo pačiu laikotarpiu bedarbystė sudarė 8,6 proc. Utenos rajono savivaldybėje vidutinis registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis 2,4 proc. punkto buvo didesnis nei Lietuvos vidurkis.

6 lent. ***Utenos miesto ir rajono bedarbiai asmenys 2011 - 2015 m. registruoti Utenos teritorinės darbo biržos Utenos skyriuje***

	2011 m.		2014 m.		2015 m.		Pokytis	
Darbo biržoje registruoti bedarbiai	Utenos m.	Utenos r. sav.	Utenos m.	Utenos r. sav.	Utenos m.	Utenos r. sav.	**Utenos m.**	**Utenos r. sav.**
Bedarbiai (bendras sk.)	2331	3630	1586	2584	1573	2617	**-758**	**-1013**
Ilgalaikiai bedarbiai	993	1702	541	901	511	869	**-482**	**-833**
Jaunimo nedarbas (iki 29 m.)	575	816	361	597	389	554	**-186**	**-262**
Darbo biržoje registruoti besimokantys jaunuoliai	8	11	7	10	17	24	**9**	**13**

Šaltinis: Utenos teritorinė darbo birža

2.6. Socialinė situacija. Utenos mieste gyvena įvairių socialinių grupių asmenys, kuriems reikalinga pastovi ar vienkartinė socialinė parama ir socialinės paslaugos. Socialinių paslaugų teikimo tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį.

Socialinės paslaugos teikiamos siekiant užkirsti kelią asmens, šeimos, bendruomenės socialinėms problemoms kilti, taip pat visuomenės socialiniam saugumui užtikrinti. Įvertinus bendrųjų socialinės, ekonominės ir demografinės padėties rodiklių kaitos dinamiką, galima apžvelgti šiandienos aktualijas, kurios sudaro prielaidas vertinti ir numatyti konkrečias socialinių paslaugų teikimo kryptis Utenos mieste. Kaip ir visoje Lietuvoje, Utenos rajono bei miesto gyventojų socialinių paslaugų poreikius lemia panašūs veiksniai: mažas gimstamumas ir visuomenės senėjimas (neigiamas gyventojų prieaugis), negalia, emigracija, socialinė rizika, nedarbas ir kiti veiksniai. Dėl išvardintų socialinių problemų, didėja socialinių paslaugų poreikis socialinės rizikos asmenims: benamiams, asmenims, turintiems žalingų įpročių, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus. Jiems reikalinga ne tik socialinių darbuotojų, psichologų pagalba, prarastų socialinių įgūdžių atgaivinimas ir įtvirtinimas, bet ir būstas bei kita materialinė parama. 1 priede esančioje lentelėje yra išvardintos socialinę atskirtį patiriančiųjų gyventojų grupės Utenos mieste ir Utenos r. savivaldybėje.

Analizuojant pastarųjų metų duomenis, iš aukščiau minėtame priede pateiktos lentelės matyti, kad tiek Utenos mieste, tiek kaimiškose seniūnijose didėjo dalies socialinę atskirtį patiriančių asmenų grupių skaičius: neįgaliųjų asmenų (2011 m. – 1.074, 2015 m. – 1.110) – apie 3,24 proc., pensinio amžiaus asmenų (2011 m. – 7.243, 2014 m. – 7.846) – apie 46,19 proc., vienišų, socialinės rūpybos ar globos reikalaujančių asmenų (2011 m. – 362, 2014 m. – 461) – 21,47 proc., gyvenamosios vietos neturinčių asmenų (2011 m. – 576, 2014 m. – 634) – 9,15 proc. (*B9*) Savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus duomenimis, Utenos mieste sumažėjo skurdą

patiriančių asmenų (2011 m. – 2.823, 2014 m. – 1.519) – 53,80 proc., pašalpų gavėjų (2011 m. –1.483, 2014 m. – 825) – 57,45 proc. *(A5)*, vaikų su negalia (2011 m. – 259, 2014 m. – 202) – 22,01 proc. *(A6)*[1].

Didelė ir opi problema, su kuria susiduriama tiek Utenos mieste, tiek ir rajone, tai – asmenys, sergantys įvairiomis priklausomybės ligomis, benamiai, iš įkalinimo įstaigų grįžę ar linkę nusikalsti asmenys, kurie iš dalies ar visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu bei dalyvauti visuomenės gyvenime. Tokie asmenys sudaro apie 7 proc. (539 asmenys) socialinę atskirtį patiriančių asmenų grupės skaičiaus *(B10)*.

2013 m. dėl trumpalaikės socialinės globos į Utenos rajono savivaldybės Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyrių kreipėsi 40 asmenų, 34 iš jų trumpalaikės socialinės globos paslaugos buvo suteiktos VšĮ Kriziu centre „Angelų pieva“. 2014 m. Utenos mieste šios įstaigos paslaugas - trumpalaikės socialinės globos bei laikino apnakvindinimo, kas mėnesį vidutiniškai gavo apie 20 asmenų. Savivaldybė socialinę globą finansavo iki 10 asmenų per mėnesį (33 asmenims per metus). 2014 m. apie 100 nepasiturinčių asmenų pasinaudojo maitinimo organizavimo paslaugomis, kurias teikė VšĮ Krizių centro „Angelų pieva“ labdaros valgykla (savivaldybė šias paslaugas finansavo 50 asmenų per mėnesį). Pagal pateikiamus Utenos rajono savivaldybės administracijos duomenis matoma, kad kasmet didėja šios socialinę atskirtį patiriančios grupės asmenų skaičius *(B11)*.

2014 m. Utenos rajone buvo įregistruotos 162 socialinės rizikos šeimos, kuriose augo 248 vaikai (*B12*). 2014 m. Lietuvoje buvo įregistruotos 9.930 socialinės rizikos šeimos, tokiose šeimose augo 19.668 vaikai. Išskirti vien tik Utenos mieste esančių tokių šeimų skaičių yra sudėtinga, nes šios rizikos grupei priskiriamos šeimos (asmenys) yra linkusios dažnai keisti gyvenamąją vietą, migruodami tarp miesto ir kaimo, todėl bendrai nagrinėjama Utenos rajono situacija. Socialinės rizikos šeimų skaičius parodo, kad vis dar egzistuoja nemažai socialinių problemų, kurių sprendimui reikalingos kompleksinės priemonės, galinčios padėti mažinti socialinės rizikos šeimų (asmenų) integraciją.

Iš 3 pav. pateiktų duomenų matyti, kad per pastaruosius metus Utenos rajone mažėjo socialinės rizikos šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius. Intensyvesnis socialinis darbas su socialinės rizikos šeimomis tiesiogiai nulėmė šios grupės skaičiaus mažėjimą.

[1] http://www.utena.lt/images/Prisegtukai/Soc.rupyba/2015_03_26_TS-69.pdf
https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/282304e0ba3a11e38c29e1cb69bd09d3

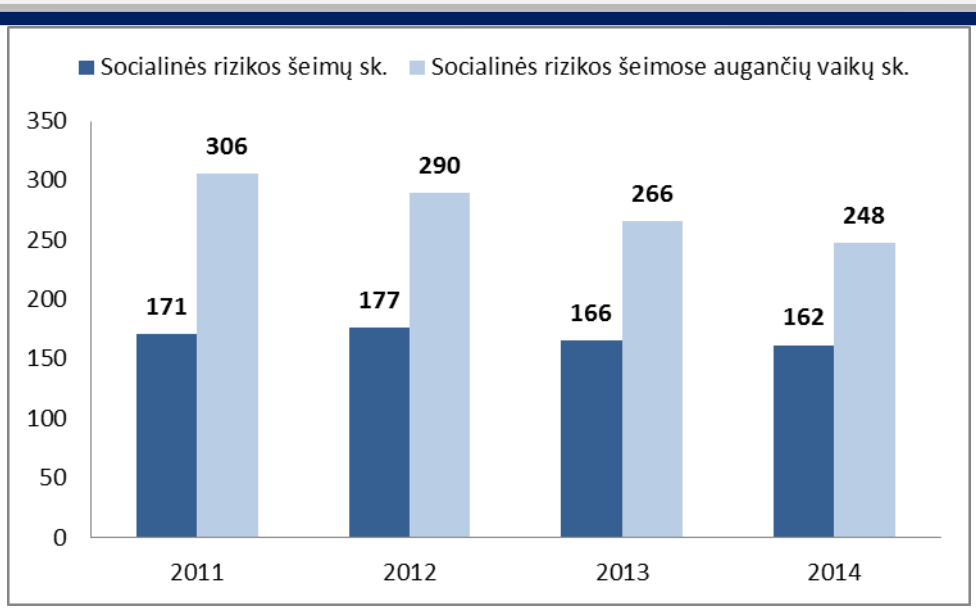

3 pav. ***Socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičiaus pokytis 2011-2014 m.***

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracija

Žmonių gyvenimo gerovę parodo socialinę pašalpą gaunančių šeimų (asmenų) skaičius. 2013 m. Utenos mieste socialines pašalpas gavo 1377 asmenys (išmokėta 1039,37 tūkst. Eur), kaime – 1196 asmenys (išmokėta 884,89 tūkst. Eur). 2014 m. – 825 asmenys (išmokėta 639,7 tūkst. Eur.), kaime – 669 asmenys (išmokėta 561,9 tūkst. Eur). Tuo tarpu 2015 m. Utenos mieste socialines pašalpas gavo 690 asmenų (išmokėta – 440.9 tūkst. Eur.), kaime – 737 asmenys (išmokėta 452,70 tūkst. Eur). 2015 m. socialinėms pašalpoms išmokėta 893,6 tūkst. Eur (2014 m. – 1201,2 tūkst. Eur). 2015 m. socialinę pašalpą Utenos mieste vidutiniškai gavo 1,7 proc. asmenų nuo bendro Utenos rajono gyventojų skaičiaus, o 2014 m. – 2,03 proc. *(A5)*.

7 lent. ***Socialinę pašalpą gaunančių asmenų skaičius ir išmokėtų pašalpų sumos 2013-2015 m. Utenos mieste***

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Pokytis	Pokytis proc.
Socialinę pašalpą gaunančių asmenų sk. Utenos mieste	1377	825	690	**-687**	**-49,89**
Išmokėta socialinių pašalpų tūkst. Eur.	1039,37	639,7	440,9	**-399,7**	**-57,58**

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracija

Mažėjantį socialinių pašalpų gavėjų skaičių dalinai nulėmė tai, kad nuo 2014 m. socialinių pašalpų teikimo funkciją ėmė savarankiškai vykdyti savivaldybė. 2014 m. Lietuvoje socialinę pašalpą gavo 140.114 pašalpos gavėjų. Iš viso buvo išmokėta 103.786,5 tūkst. Eur socialinės pašalpos.

2.7. Socialinių paslaugų infrastruktūra. Utenos rajono savivaldybė planuoja socialines paslaugas, organizuoja jų teikimą, o socialines paslaugas teikia socialinių paslaugų įstaigos. Socialinių

paslaugų įstaigų išsidėstymas mieste ir rajone nėra tolygus. Kaip ir visoje Lietuvoje, daugiausiai socialines paslaugas teikiančių įstaigų yra miesto teritorijoje. Visų Utenos mieste esančių socialinių įstaigų pagrindinis tikslas - išspręsti asmens ar jo šeimos problemas, suteikti klientui reikalingas kokybiškas socialines paslaugas.

8 lent. ***Utenos mieste socialines paslaugas teikiančių organizacijų sąrašas***

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas, teisinė forma	Pavaldumas	Tikslinė grupė	Paslaugų gavėjų sk. 2014 m.
1.	Utenos socialinės globos namai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Suaugę senyvo amžiaus žmonės	**290**
2	Utenos vaikų globos namai	Savivaldybės įstaiga	Be tėvų globos likę vaikai	**40**
3.	VšĮ Utenos Kristaus žengimo į dangų parapijos globos namai	Privati įstaiga	Suaugę senyvo amžiaus asmenys	**19**
4.	VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“	Privati įstaiga	Suaugę, priklausomybės ligomis sergantys asmenys, benamiai, iš įkalinimo įstaigų grįžę asmenys	**94**
5.	Utenos vaikų globos namų Paramos šeimai skyrius	Savivaldybės įstaiga	Suaugę ir vaikai	**18**
6.	Utenos jaunimo mokyklos Dienos centras	Savivaldybės įstaiga	Socialinės rizikos šeimos	**40**
7.	Utenos specialioji mokykla-daugiafunkcinis centras (Dienos socialinės priežiūros ir globos skyrius)	Savivaldybės įstaiga	Asmenys, turintys protinę ar kompleksinę negalią	**18**
8.	Utenos rajono socialinių paslaugų centro savarankiško gyvenimo namai	Savivaldybės įstaiga	Neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos šeimos	**27**
9.	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Savivaldybės įstaiga	Neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos šeimos.	**1337**
10.	Utenos aklųjų ir silpnaregių dienos centras	NVO	Suaugę regos negalią turintys asmenys	**39**
11.	Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Utenos Viltis“	NVO	Protinę negalią turintys asmenys	**91**
12.	Utenos rajono neįgaliųjų draugija	NVO	Negalią turintys suaugę asmenys	**169**
13.	Utenos krašto žmonių su negalia sąjunga	NVO	Negalią turintys suaugę asmenys	**212**
14.	Lietuvos kurčiųjų draugijos Utenos skyrius	NVO	Klausos negalią turintys asmenys	**33**
15.	VšĮ Sveikatą į namus	Privati įstaiga	Suaugę Utenos miesto gyventojai	**300**

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracija

Iš aukščiau pateikiamų duomenų matyti, kad daugiausiai socialinių paslaugų suteikia savivaldybės kuruojamos įstaigos. Nemažą dalį socialinių paslaugų gyventojams siūlo ir kitos nevyriausybinės ir privačios įstaigos, kurios bendradarbiaudamos su savivaldybe sprendžia pagal savo veiklos pobūdį gyventojų socialines problemas *(A7)*. Šių organizacijų sprendžiamų socialinių problemų sėkmę lemia tai, kad jų struktūra yra lankstesnė, mažesnis reikalingos dokumentacijos kiekis. Visa tai leidžia greičiau reaguoti į klientų pageidavimus. Utenos mieste kintant demografinei situacijai nuolat didėja socialinių paslaugų poreikis ir organizuojamų socialinių paslaugų nepakanka. Savivaldybė neturi pajėgumų ir finansinių resursų suteikti visos, socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, reikiamos pagalbos. Todėl, šioje socialinių paslaugų sferoje labai aktuali nevyriausybinių ir viešųjų organizacijų veikla. Utenos mieste veikia 8 (8 lentelėje išvardintos) socialinės rizikos asmenims reikiamą pagalbą teikiančios nevyriausybinės ir privačios organizacijos. Jų teikiamos paslaugos skirtos neįgaliems, pensinio amžiaus ir priklausomybės ligomis sergantiems asmenims, tačiau asmenų gaunančių tokias paslaugas skaičius yra labai nedidelis *(B13)*. Be minėtų nevyriausybinių organizacijų, mieste veikia dar daugiau kaip 30 įvairių kito pobūdžio veiklą vykdančių nevyriausybinių organizacijų. Utenos rajono savivaldybės 2015-2017 m. strateginiame veiklos plane numatyta priemonės, kurių vykdytojai gali būti NVO:

- **10.1 tikslas.** *Užtikrinti įvairių socialinių grupių asmenų įntegraciją į bendruomenę;*
- **10.1.1uždavinys.** *Organizuoti socialines paslaugas įvairių socialinių grupių asmenims;*
- **10.1.2 uždavinys.** *Remti nevyriausybinių organizacijų vykdomus socialinius projektus*.

Tačiau dar nemaža dalis nestacionarių - psichosocialinės pagalbos, atokvėpio tarnybų, prausimosi, skalbimo, transporto, maisto pristatymo į namus, vaikų ar neįgalių asmenų priežiūros namuose dienos ar po darbo valandų metu ir kt. socialinių paslaugų miesto gyventojams nėra teikiama, o nevyriausybiniame sektoriuje naujos socialinių paslaugų rūšys taip pat menkai plėtojamos dėl finansavimo trūkumo. Žemiau pateikiami duomenys apie Utenoje socialines paslaugas teikiančių NVO finansavimą per 2013-2015 m.

9 lent. **NVO projektams finansuoti skirtų lėšų paskirstymas 2013 ir 2015 m.**

Socialines paslaugas teikiančių NVO finansavimas	**2013 m.**			**2015 m.**		
	Iš valstybės biudžeto	Iš savivaldybės biudžeto	Finansuotų paraiškų skaičius	Iš valstybės biudžeto	Iš Savivaldybės biudžeto	Finansuotų paraiškų skaičius
	65.164	**6.516**	**8**	**66.616**	**8.686**	**9**

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracija

Kaip matome iš pateiktos lentelės, finansavimo prašančių organizacijų skaičius nėra didelis. Kiekvienais metais finansuojamas panašus paraiškų skaičius 8-9 (*B14*). Nors paramą gaunančios organizacijos turi galimybę daugiau lėšų skirti socialinių paslaugų vykdymui, tačiau didžioji dalis jų atitenka su socialinių paslaugų teikimu nesusijusioms išlaidoms padengti. Siekiant stiprinti NVO finansavimą reikalingi papildomi finansiniai resursai organizacijų veiklų finansavimui. Nors

savivaldybės finansavimo dalis palaipsniui didinama (2013 m. skirta - 6.516 Eur; 2015 m – 8.686 Eur), tačiau ji nėra pajėgi finasuoti visų socialines paslaugas teikiančių organizacijų (*B15*).

2.8. Savanorystė. Duomenys apie Utenos mieste savanoriaujančius asmenis nėra sisteminami, todėl sudėtinga analizuoti šia veikla užsiimančių asmenų statistikos pokyčius. Daugumoje Utenos mieste veikiančių nevyriausybinių organizacijų yra laukiami savanoriauti norintys asmenys, kurie gali prisidėti prie organizacijose vykdomų veiklų. Akyviausi savanorystės veiklose yra Utenos jaunimo visuomeninių organizacijų „Apskritasis stalas“ nariai, kurių savanoriai aktyviai dalyvauja įvairiuose mieste vykstančiuose renginiuose ir kitoje savanoriškoje veikloje. Jaunimo garantijų iniciatyvos projekto "Atrask save" (http://www.buksavanoriu.lt/jst) viena iš veiklų yra "Jaunimo savanoriška tarnyba" kurioje dalyvauja 3 Utenos miesto organizacijos: Utenos apskrities vyrų krizių centras, Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras ir Utenos teritorinė darbo birža. Pastarosios interneto svetainėje galima rasti savanoriauti Utenoje kviečiančių organizacijų sąrašą *(A8)*. Eurobarometro duomenimis, Lietuvoje savanoriauja apie 16 proc. visų gyventojų, tuo tarpu ES savanoriška veikla užsiima net penktadalis jos gyventojų apie 100 mln.

2.9. Neaktyvus ir niekur nedirbantis jaunimas. Didelį susirūpinimą kelianti asmenų grupė (nuo 14 iki 29 metų amžiaus) – niekur nedirbantis, nesimokantis, ilgalaikėse formalaus švietimo mokymų programose nedalyvaujantis ir darbo neieškantis jaunimas. 2015 m. Utenos rajone iš viso buvo 7.932 asmenys nuo 14 iki 29 metų amžiaus, iš jų neaktyvių asmenų buvo priskaičiuojama 608 jaunuoliai (iš kurių 425 gyveno Utenos mieste, tai sudaro apie 5,35 proc. nuo bendro Utenos rajone gyvenančių šios amžiaus grupės asmenų skaičiaus) *(B16)*. 10 lentelėje pateikiamas šios socialinę atskirtį patiriančios asmenų grupės pokytis Utenos mieste ir rajone 2015 m. balandžio ir gruodžio mėnesiais. Ankstesnių metų duomenys apie šios grupės asmenis nebuvo kaupiami.

10 lent. ***Neaktyvių jaunų asmenų (nuo 14 iki 29 metų) skaičiaus pokytis Utenos mieste ir rajone 2015 m.***

Utenos m. 2015-04-01	Utenos r. 2015-04-01	Utenos m. 2015-12-31	Utenos r. 2015-12-31	**Pokytis mieste**	**Pokytis rajone**
438	664	425	608	**-13**	**-56**

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracija

Jaunimo užimtumas yra vertinamas kaip vienas pagrindinių tvarios ekonomikos augimo elementų. Ankstyvas identifikavimas jaunų, neaktyvių, niekur nedirbančių ir nesimokančių asmenų, kaip vienos iš labiausiai pažeidžiamų socialinės atskirties grupių, leidžia taikyti socialinės atskirties prevenciją per motyvacijas mokymuisi, integraciją ir darbo praktinių įgūdžių stiprinimą.

2.10. SSGG analizė

Nr.	Stiprybės	Pagrindžiančio teiginio Nr.	Nr.	Silpnybės	Pagrindžiančio teiginio Nr.
1.	Lėtėjanti emigracija.	A1	1.	Jaunimo skaičiaus mažėjimas ir didelė bedarbystė jaunimo tarpe dėl sudėtingesnių įsidarbinimo galimybių ir pokyčių darbo rinkoje.	B2, B8
2.	Augantis naujai besisteigiančių įmonių skaičius.	A2	2.	Didelis darbingo amžiaus asmenų išvykusių į užsienį ir palikusių Utenoje vaikus ir senyvo amžiaus tėvus ar kitus artimuosius, kuriems reikia teikti socialines paslaugas.	B3, B4
3.	Didėjantis smulkaus ir vidutinio dydžio įmonių ir juose dirbančių darbuotojų skaičius	A3	3.	Utenos mieste mažėja savarankišką veiklą vykdančių asmenų skaičius.	B5
4.	Mažėjanti bedarbystė.	A4	4.	Utenos mieste trūksta konsultacijų ir paramos mechanizmų galinčių skatinti nuosavo verslo plėtrą, darbo vietų kūrimą bei gyventojų verslumui didinti skirtų neformalių iniciatyvų, kurios būtų prieinamos ne tik besikuriančiam verslui, bet ir savarankišką veiklą pradedantiems asmenims.	B6, B7
5.	Mažėjantis skurdą patiriančių asmenų bei pašalpų gavėjų skaičius	A5	5.	Didėjantis socialinį atskirtį patiriančių asmenų (tame tarpe senjorų, socialinės rizikos šeimų ir juose augančių vaikų) skaičius	B1, B9, B12
6.	Mažėjantis vaikų turinčių negalią skaičius	A6	6.	Didelis skaičius asmenų sergančių įvairiomis priklausomybės ligomis, benamiai, iš įkalinimo įstaigų grįžę ar linkę nusikalsti asmenys, kurie iš dalies ar visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu	B10, B11

				(šeimos) gyvenimu bei dalyvauti visuomenės gyvenime ir kuriems trūksta socialinių paslaugų.	
7.	Į socialinių paslaugų teikimą įtraukiamos ir nevyriausybinio sektoriaus organizacijos.	A7	7.	Nedidelis paslaugų gavėjų skaičius nevyriausybinio sektoriaus organizacijose, teikiančiose socialines užimtumo paslaugas	B13
8.	Yra mieste veikiančių savanorystę skatinančių organizacijų	A8	8.	Nedidelė dalis nevyriausybinių organizacijų, dirbančių su socialine atskirtį patiriančiais asmenimis, dalyvauja projektinėse veiklose, siekiant pritraukti išorinius finansavimo šaltinius savo veikloms vykdyti.	B14
			9.	Didelis niekur nedirbančio, nesimokančio, ilgalaikėse formalaus švietimo mokymų programose nedalyvaujančio ir darbo neieškančio jaunimo skaičius.	B16

Nr.	Galimybės	Nr.	Grėsmės
1.	Valstybės politika dėl aktyvesnio nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių dalyvavimo teikiant socialines paslaugas.	1.	Tolimesnis gyventojų skaičiaus mažėjimas dėl emigracijos ir natūralių demografinių pokyčių.
2.	Konkurencijos didėjimas tarp socialinių paslaugų teikėjų – nevalstybinio ir privataus sektoriaus sudarytų galimybes geriau tenkinti socialinių paslaugų poreikius.	2.	Didėjantis žmonių, dėl senyvo amžiaus neturinčių galimybės tobulinti kvalifikaciją ar persikvalifikuoti, skaičius.
3.	Didėjantis susidomėjimas savanorystės veiklomis sudaro galimybę gyventojams prisidėti prie socialinių problemų sprendimo.	3.	Didėjantis vyresnio amžiaus asmenų ir mažėjantis vaikų, jaunimo ir darbingo amžiaus asmenų skaičius mieste, tiesiogiai siejasi su didėjančiomis socialinėmis problemomis, kurių sprendimui reikia vis daugiau finansinių ir žmogiškųjų išteklių bei papildomų paslaugų
4.	Augantis naujai įsteigtų verslo subjektų skaičius, sudaro sąlygas užimtų asmenų skaičius didėjimui	4.	Išliekanti neigiama migracijos struktūra yra nepalanki darbo rinkai ir visai socialinės apsaugos sistemai
5.	Išorinių finansavimo šaltinių pasiūla sudaro galimybes nevyriausybinių organizacijų iniciatyvų rėmimui, veiklų susijusių su socialinės atskirties žmonių poreikių tenkinimu,	5.	Gyventojų pasyvumas ir nenoras prisidėti prie problemų sprendimo.

	finansavimui.		
		6.	Visuomenės abejingumas ir netolerancija socialinę atskirtį patiriantiems, turintiems priklausomybes ir grįžusiems iš įkalinimo įstaigų asmenims.
		7.	Galimai sudėtinga atvyksiančių pabėgėlių integracija į visuomenę.
		8.	Nepakankamas gyventojų dėmesys sveikai gyvensenai – socialinių problemų didėjimas (alkoholizmas, narkomanija ir pan.).

2.11. VVG teritorijos plėtros poreikiai

Nr.	Poreikiai	SSGG teiginys
1.	Sociokultūrinių, užimtumo, sveikatinimo, gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu palaikymo, ir kitų reikalingų paslaugų teikimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, skatinant į tokių paslaugų teikimą įsitraukti nevyriausybinio sektoriaus organizacijas.	Stiprybė Nr. 7, Silpnybės Nr. 7, Nr. 8 Galimybė Nr. 5 Grėsmė Nr. 3
2.	Konsultacinės pagalbos ir verslui ar savarankiškai veiklai pradėti reikalingų priemonių suteikimas, skatinant vietines verslo ir darbinio užimtumo iniciatyvas.	Silpnybės Nr. 3, Nr. 4, Nr. 9 Grėsmė Nr. 4
3.	Jaunimo emigracijos stabdymas skatinant jaunus asmenis pasilikti gyventi ir dirbti Utenos mieste, suteikiant jiems reikalingų verslumo ir darbinių įgūdžių.	Silpnybės Nr. 1, Nr. 2 Grėsmės Nr. 1
4.	Marginalių gyventojų grupių, asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, asmenų, sergančių priklausomybės ligomis integraciją į socialinį visuomenės gyvenimą.	Silpnybė Nr. 6 Grėsmė Nr. 6

3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS

1 tikslas	Metai	
MAŽINTI SOCIALINĘ ATSKIRTĮ UTENOS MIESTE.	2017	2021

Strateginiai ryšiai (sąsaja su stiprybėmis ir silpnybėmis). Nustatyto tikslo įgyvendinimas leis pasinaudojant stiprybėmis Nr. 7 *„Į socialinių paslaugų teikimą įtraukiamos ir nevyriausybinio sektoriaus organizacijos“ bei* Nr. 8 *„Yra mieste veikiančių savanorystę skatinančių organizacijų“* ir išnaudojant galimybę *į socialinių paslaugų teikimą įtraukti nevyriausybines organizacijas ir visuomenę per savanoriškas veiklas* (Galimybės Nr. 1, Nr. 2 ir Nr. 3) prisidėti prie *socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičiaus mažėjimo* (Silpnybė Nr. 5). Tokiu būdu didinant bendruomenės toleranciją socialinę atskirtį patiriantiems asmenims ir skatinant bendruomenės įsitraukimą į socialinių problemų sprendimą (Grėsmės Nr. 3, Nr. 6, Nr. 7 ir Nr. 8).

Alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys. Įvertinti alternatyvūs tikslai:
1. Mažinti socialinę atskirtį Utenos mieste;
2. Mažinti priklausomybes patiriančių, grįžusių iš įkalinimo įstaigų bei marginalių gyventojų grupių asmenų socialinę atskirtį.
3. Mažinti socialinę atskirtį Utenos mieste organizuojant užimtumo veiklas.

Tikslo alternatyva Nr. 2 apriboja socialinę atskirtį patiriančių asmenų grupių dalyvavimą tikslo įgyvendinimo veiklose, o alternatyva Nr. 3 apriboja pačias veiklas jas susiaurindama, todėl pasirinkta tikslo alternatyva Nr. 1.

Efekto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2021 m.
1.	Socialinių pašalpų gavėjų skaičius, tenkantis 1000-ui gyventojų.	Skaičius (siekiama 10 % sumažėjimo)	24,56	22,10

Rezultato rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė*	2021 m.
1.	Į NVO veiklas įtrauktų socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičius.	Skaičius (siekiama 20 % padidėjimo)	957	1148
2.	Paslaugų gavėjų skaičius gaunančių socialinės užimtumo paslaugas nevyriausybinio sektoriaus organizacijose.	Skaičius (siekiama 20 % padidėjimo)	844	1012

*Nustatyta pagal 8 lentelės duomenis.

Programos rezultato rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodikliai	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2021 m.
1.	Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose.	Skaičius	0	40
2.	Darbingi asmenys (vietos bendruomenės nariai), kurių socialinė atskirtis sumažėjo dėl projekto veiklų dalyvių dalyvavimo projekto veiklose (praėjus 6 mėnesiams po projekto veiklų dalyvių dalyvavimo ESF veiklose).	Skaičius	0	38

Sąsaja su Utenos regiono plėtros plano tikslais ir uždaviniais

Utenos regiono plėtros 2014-2020 m. planas, patvirtintas 2013 m. spalio 15 d., Utenos regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 51/7S-88.	**3 prioritetas.** Gyvenimo kokybės gerinimas. **3.2. tikslas**. Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas. **3.2.3. uždavinys**. Plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą ir socialinio būsto fondą bei didinti jų prieinamumą. **3.2.3.2. priemonė**: Kompleksinių socialinių, sveikatos, švietimo ir kt. paslaugų vaikui ir šeimai prieinamumo plėtojimas, kuriant atsakingos motinystės ir tėvystės viziją, remiant gyventojų darbo ir šeimos įsipareigojimų derinimą. **3.2.3.6. priemonė**. Prevencinės veiklos vykdymas, integruojant socialinės rizikos šeimas į darbo rinką. **3.3. tikslas.** Bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų vaidmens didinimas. **3.3.1. uždavinys.** Gerinti sąlygas bendruomenių ir NVO veiklai. **3.3.1.4. priemonė**. Vietos bendruomenių atstovų ir institucijų bendradarbiavimo skatinimas, užtikrinant veiksmingą pagalbą socialiniai pažeidžiamoms grupėms bei jų įtraukimą į bendruomenės gyvenimą. **3.3.1.7. priemonė**. Naujoviškų socialinių ir kultūrinių paslaugų (įskaitant kolektyvinės kūrybos) iniciatyvų, susijusių su miestų mikrorajonuose ir regionuose gyvenančių, socialinę atskirtį patiriančių ar kitų specifinių gyventojų grupių įtraukimu į kultūros kūrimą bei sklaidą, rėmimas. **3.3.2. uždavinys.** Plėtoti savanorišką veiklą. **3.3.2.2. priemonė**. Savanoryste ir bendruomeniniu vienijimusi grindžiamu vaikų ir jaunimo veiklos skatinimas.

1.1. uždavinys	**Metai**	
Sociokultūrinių užimtumo veiklų organizavimas socialinę atskirtį	**2017**	**2022**

patiriantiems asmenims.		

Strateginiai ryšiai (sąsaja su stiprybėmis ir silpnybėmis bei poreikiais). Šiuo uždaviniu numatoma spręsti SSGG analizėje nurodytą silpnybę Nr. 7. *„Nedidelis paslaugų gavėjų skaičius nevyriausybinio sektoriaus organizacijose, teikiančiose socialines užimtumo paslaugas*“. Užimtumo veiklų skatinimas teikiant jas socialinę riziką patiriantiems asmenims paskatins NVO organizacijas plėsti savo veiklas bei juose dalyvaujančių asmenų skaičių, o tuo pačiu bus prisidėta prie socialinę riziką patiriančių asmenų socialinės atskirties mažinimo. O taip pat prisidėti prie poreikio Nr. 1 *sociokultūrinių ir kitų reikalingų paslaugų teikimas, socialinę atskirtį patiriantiems asmenims tenkinimo*.

Alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys. Įvertinti alternatyvūs uždaviniai:
1. „Sociokultūrinių užimtumo veiklų organizavimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims“;
2. „Organizuoti užimtumo veiklas socialinę atskirtį dėl negalios ar senatvės patiriantiems asmenims“;
3. „Organizuoti darbinio užimtumo veiklas“.

Uždavinio alternatyva Nr. 2 apriboja socialinę atskirtį patiriančių asmenų grupių dalyvavimą veiklose, o alternatyva Nr. 3 apriboja pačias veiklas jas susiaurindama, todėl pasirinkta uždavinio alternatyva Nr. 1.

Produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2021 m.
1.	Įgyvendintų BIVP projektų, susijusių su senjorų, neįgaliųjų ir vienišų asmenų sociokultūrine integracija, skaičius“.	Skaičius	0	1

Programos produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodikliai	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2021 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Skaičius	0	555
2.	BIVP projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius.	Skaičius	0	5

1.2. uždavinys	**Metai**	
Pagalbos teikimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims.	**2017**	**2021**

Strateginiai ryšiai (sąsaja su stiprybėmis ir silpnybėmis bei poreikiais). Šiuo uždaviniu numatoma spręsti SSGG analizėje nurodytą silpnybę Nr. 6. *„Didelis skaičius asmenų sergančių įvairiomis priklausomybės ligomis, benamiai, iš įkalinimo įstaigų grįžę ar linkę nusikalsti asmenys, kurie iš dalies ar visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu bei dalyvauti visuomenės gyvenime ir kuriems trūksta socialinių paslaugų.*“ Efektyvesnis jau teikiamų paslaugų bei platesnis teikiamų paslaugų spektras leistų greičiau ir efektyviau integruoti asmenis, sergančius įvairiomis priklausomybės ligomis, asmenis, grįžusius iš įkalinimo įstaigų, marginalius asmenis į

visuomenėje priimtiną socialinį gyvenimą. Uždavinys taip pat prisideda prie poreikio Nr. 4 *„Marginalių gyventojų grupių, asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, asmenų, sergančių priklausomybės ligomis integraciją į socialinį visuomenės gyvenimą“* tenkinimo.

Alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys. Įvertinti alternatyvūs uždaviniai:
1. „Pagalbos teikimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims“;
2. „Teikti pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims“;
3. „Teikti socialines paslaugas priklausomybes patiriantiems, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų bei marginalių gyventojų grupių asmenims“.

Uždavinio alternatyva Nr. 2 nenurodo konkretaus pagalbos pobūdžio, t.y. socialinių paslaugų teikimo, o ne pvz. pagalbos maistu ar būtinais drabužiais. Alternatyva Nr. 3 nenusako konkrečių skatinamų veiksmų, t.y. įvertinus, kad minimalios paslaugos nurodytiems asmenims jau yra teikiamos ir uždaviniu siekiama jas efektyvinti gerinant jau teikiamų paslaugų kokybę ir (ar) didinant jas gaunančių asmenų skaičių bei skatinti naujų paslaugų teikimą. Įvertinus nagrinėtas alternatyvas kaip tinkamiausia pasirinkta uždavinio alternatyva Nr. 1.

Produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2021 m.
1.	Naujai sukurtų socialinių paslaugų priklausomybes patiriantiems, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų bei marginalių gyventojų grupių asmenims skaičius.	Skaičius	0	1
2.	Socialines paslaugas gaunančių priklausomybes patiriančių, grįžusių iš įkalinimo įstaigų bei marginalių gyventojų grupių asmenų skaičius.	Skaičius	100	300

Programos produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodikliai	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2021 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Skaičius	0	350
2.	BIVP projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius.	Skaičius	0	1

2 tikslas	Metai	
SKATINTI VERSLUMĄ IR GERINTI NEAKTYVIŲ DARBINGŲ	2017	2022

GYVENTOJŲ PADĖTĮ DARBO RINKOJE.

Strateginiai ryšiai (sąsaja su stiprybėmis ir silpnybėmis). Nustatyto tikslo įgyvendinimas leis pasinaudojant stiprybėmis Nr. 2 *„Augantis naujai besisteigiančių įmonių skaičius“ bei* Nr. 3 *„Didėjantis smulkaus ir vidutinio dydžio įmonių ir juose dirbančių darbuotojų skaičius“* ir išnaudojant galimybę Nr. 3 „*Didėjantis smulkaus ir vidutinio dydžio įmonių ir juose dirbančių darbuotojų skaičius“* prisidėti prie *darbingo amžiaus asmenų skaičiaus mažėjimo* (Silpnybės Nr. 1, Nr. 2) bei *verslumo skatinimo* (Silpnybės Nr. 3 ir Nr. 4) ir taip *prisidėti prie gyventojų skaičiaus mažėjimo grėsmės stabdymo* (Grėsmės Nr. 1, Nr. 2, ir Nr. 4).

Alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys. Įvertinti alternatyvūs tikslai:

1. Skatinti verslumą ir gerinti neaktyvių darbingų gyventojų padėtį darbo rinkoje;
2. Skatinti gyventojų verslumą;
3. Skatinti neaktyvių darbingų asmenų įsitraukimą į neformalaus švietimo veiklas.

Tikslo alternatyva Nr. 2 apriboja neaktyvių darbingų asmenų dalyvavimą tikslo įgyvendinimo veiklose, o alternatyva Nr. 3 apriboja pačias veiklas jas susiaurindama, todėl pasirinkta tikslo alternatyva Nr. 1.

Efekto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	Bedarbystės lygis Utenos mieste.	Proc.	11,00	9,00

Rezultato rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė*	2022 m.
1.	Utenos gyventojų, kurie per einamuosius metus pirmą kartą tapo savarankiškos veiklos vykdytojais pagal verslo liudijimus, skaičiaus.	Skaičius (siekiama 3 % padidėjimo)	961	990
2.	Utenos gyventojų, kurie per einamuosius metus pirmą kartą tapo savarankiškos veiklos vykdytojais pagal individualios veiklos pažymą, skaičius.	Skaičius (siekiama 5 % padidėjimo)	235	247

Programos rezultato rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodikliai	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyvių, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, dalis.	Skaičius	0	91

Sąsaja su Utenos integruotos teritorijos vystymo programos ir Utenos regiono plėtros plano tikslais ir uždaviniais.

Utenos regiono integruota teritorijų vystymo programa, patvirtinta	**1. Tikslas:** Padidinti ekonominį aktyvumą Utenos regione

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. 1V-722	**1.1. Uždavinys:** Pagerinti sąlygas smulkiajam, bendruomeniniam ir socialiniam verslui **1.2. Uždavinys:** Sudaryti sąlygas Utenos regiono miestuose veikiančių įmonių produktyvumo augimui
Utenos regiono plėtros 2014-2020 m. planas, patvirtintas 2013 m. spalio 15 d., Utenos regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 51/7S-88	**2 prioritetas.** Integrali ekonomika **2.3. tikslas:** Verslo ir investicijų skatinimas bei pramonės potencialo skatinimas **2.3.1. Uždavinys**: Plėsti verslo informacinę ir konsultacinę sistemą bei užtikrinti jos prieinamumą **3 prioritetas.** Gyvenimo kokybės gerinimas **3.1. tikslas**. Mokymosi visą gyvenimą ir kūrybiškumo skatinimas **3.1.2. uždavinys**. Plėtoti neformalaus ugdymo galimybes (ypač kaimo vietovėse) **3.1.2.2. priemonė**. Suaugusiųjų socialinės ir skaitmeninės atskirties mažinimas panaudojant neformalaus švietimo galimybes

2.1. uždavinys	**Metai**	
Didinti neaktyvių darbingų asmenų, ypatingai jaunimo, galimybes įsitvirtinti darbo rinkoje.	**2017**	**2021**

Strateginiai ryšiai (sąsaja su stiprybėmis ir silpnybėmis bei poreikiais). Šiuo uždaviniu numatoma spręsti SSGG analizėje nurodytą silpnybę Nr. 1. *„Jaunimo skaičiaus mažėjimas ir didelė bedarbystė jaunimo tarpe dėl sudėtingesnių įsidarbinimo galimybių ir pokyčių darbo rinkoje“*. Galimybių įsitvirtinti darbo rinkoje didinimas ypač reikalingas jaunimui, kadangi emigruojant šiai gyventojų grupei miestas susiduria su visu spektru problemų - tiek ekonominių, tiek socialinių. Ugdant jaunimo savarankiško verslumo įgūdžius ar suteikiant jiems darbo rinkoje reikalingus darbinius įgūdžius jaunimas būtų skatinamas likti Utenos mieste ir tokiu būdu prisidėti prie silpnybės mažinimo. O taip pat prisidėti prie poreikio Nr. 3 *„Jaunimo emigracijos stabdymas skatinant jaunus asmenis pasilikti gyventi ir dirbti Utenos mieste, suteikiant jiems reikalingų verslumo ir darbinių įgūdžių“* tenkinimo.

Alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys. Įvertinti alternatyvūs uždaviniai:
1. „Didinti neaktyvių darbingų asmenų, ypatingai jaunimo, galimybes įsitvirtinti darbo rinkoje“;
2. „Skatinti neaktyvaus jaunimo dalyvavimą neformaliame švietime didinant gerinant jų padėtį darbo rinkoje“;
3. „Skatinti mamų (tėvų), auginančių vaikus iki trejų metų, verslo idėjų realizavimą siekiant pagerinti jų padėtį darbo rinkoje“.

Uždavinio alternatyva Nr. 2 susiaurina galimas veiklas, o alternatyva Nr. 3 susiaurina tikslinę grupę, todėl kaip tinkamiausia pasirinkta uždavinio alternatyva Nr. 1.

Produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2021 m.
1.	Jaunų (iki 29 m.) bedarbių skaičius.	Proc. (nuo visų bedarbių)	24,73	22,00
2.	Perkvalifikuotų ar darbo įgūdžius patobulinusių BIVP projektų dalyvių skaičius.	Skaičius	0	50

Programos produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis

Nr.	Rodikliai	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2021 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Skaičius	0	200
2.	BIVP projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius.	Skaičius	0	1

2.2. uždavinys	**Metai**	
Neformalių, verslumą skatinančių iniciatyvų plėtojimas besikuriančiam verslui ir neaktyviems darbingiems asmenims.	**2017**	**2022**

Strateginiai ryšiai (sąsaja su stiprybėmis ir silpnybėmis bei poreikiais). Šiuo uždaviniu numatoma spręsti SSGG analizėje nurodytą silpnybę Nr. 4. *„Utenos mieste trūksta konsultacijų ir paramos mechanizmų galinčių skatinti nuosavo verslo plėtrą, darbo vietų kūrimą bei gyventojų verslumui didinti skirtų neformalių iniciatyvų, kurios būtų prieinamos ne tik besikuriančiam verslui, bet ir savarankišką veiklą pradedantiems asmenims“*. Konsultacijų ir kitų neformalių iniciatyvų įgyvendinimas neaktyviems darbingiems asmenims, savo veiklą pradedančioms verslo įmonėms ir ypač fiziniams asmenims, veikiantiems savarankiškai (pagal individualios veiklos pažymas arba verslo liudijimus) paskatins naujų verslų steigimąsi ir plėtrą bei aktyvumą darbo rinkoje. Uždaviniu numatoma prisidėti prie poreikio Nr. 2 *„Konsultacinės pagalbos ir verslui ar savarankiškai veiklai pradėti reikalingų priemonių suteikimas, skatinant vietines verslo ir darbinio užimtumo iniciatyvas“* tenkinimo.

Alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys. Įvertinti alternatyvūs uždaviniai:
1. „Gerinti neaktyvių darbingų gyventojų padėtį darbo rinkoje“;
2. „Neformalių, verslumą skatinančių iniciatyvų plėtojimas teikiant konsultacinę pagalbą besikuriančiom verslui ir neaktyviems darbingiems asmenims“;
3. „Skatinti naujų verslo idėjų realizavimą stiprinant smulkųjį verslą“.

Uždavinio alternatyva Nr. 1 susiaurina galimas veiklas, neapimdama pagalbos pradedančiam verslui, o alternatyva Nr. 3 susiaurina tikslinę grupę, neįtraukiant pagalbos neaktyviems darbingiems asmenims, todėl kaip tinkamiausia pasirinkta uždavinio alternatyva Nr. 2.

Produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodiklis	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyvių pradėtų verslų skaičius.	Skaičius	0	20
2.	Įmonių ar fizinių asmenų gavusių verslo konsultacijas skaičius skaičius.	Skaičius	0	150
3.	Įgyvendintų bendrų su kitų miesto VVG BIVP projektų skaičius.	Skaičius	0	1

Programos produkto rodikliai ir jų kiekybinis pokytis.

Nr.	Rodikliai	Matavimo vnt.	Pradinė reikšmė	2022 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Skaičius	0	295

Vietos strategijos integruotumas ir novatoriškumas

Utenos miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija pasižymi integruotumu ir novatoriškumu, net ir pats strategijos rengimas tapo integruotu procesu. Siekiant parengti integruotą ir novatorišką Utenos miesto vietos plėtros strategiją buvo pasitelktas principas „iš apačios į viršų“, įtraukiant į miesto problemų sprendimą visuomenę. Rengiant strategiją buvo naudojamasi partnerystės metodu - į UMVVG veiklą ir strategijos kūrimą buvo įtraukti vietos bendruomenės, vietos valdžios, ir vietos verslo atstovai. Iki šiol Utenos mieste nebuvo organizacijos vienijančios nevyriausybinio sektoriaus, verslo sektoriaus ir valdžios institucijų atstovus, kurie kartu galėtų spręsti įvairias Utenos miesto problemas.

Novatoriški yra ir pačios strategijos sprendimai. Strategija, kurios vienas iš tikslų – integruotos socialinės įtraukties ir užimtumo didinimas, bus siekiama tiesiogiai pasiekti tuos žmones, kurie labiausiai patiria socialinę atskirtį. Šias problemas vietos plėtros strategijoje siūloma spręsti „netradiciniais“ būdais, nemokant socialinių pašalpų, bet stengiantis socialiai pažeidžiamų grupių asmenis sėkmingai integruoti į darbo rinką, didinant jų užimtumą ir motyvaciją. Šių tikslų strategijoje siekiama pasitelkiant ne konkrečią vieną priemonę, tačiau į socialinių ir ekonominių problemų sprendimą integruojant įvairių ir skirtingų priemonių ir metodų (pvz. neformalus mokymai, gerosios patirties perėmimas, savanorystė ir pan.).

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimas Utenos miestui suteiks socialinę ir ekonominę naudą, didins investicijų pritraukimo galimybes, skatins bendruomeniškumą.

4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANT VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS

Utenos miesto vietos plėtros strategija buvo rengiama vadovaujantis Vietos plėtros strategijų parengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. 1V-36 „Dėl Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių patvirtinimo“, ir Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 1V-992 „Dėl Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“. Siekiant į strategijos rengimą įtraukti kuo didesnę miesto bendruomenės dalį, informacija:

- apie strategijos rengimą patalpinta Utenos rajono savivaldybės internetiniame tinklapyje[1], UMVVG paskyroje;
- atspausdinta plakatuose ir pakabinta gerai matomoje vietoje UMVVG būstinės patalpose ir Utenos rajono savivaldybės administracijos skelbimų lentoje;
- pateikta suorganizuotuose trijuose viešuose susitikimuose su miesto bendruomene, nevyriausybinių ir visuomeninių bei verslo organizacijų atstovais;
- pateikta 2 UMVVG valdybos posėdžiuose;
- apie rengiamos strategijos projektą miesto bendruomenei pristatyta per tiesioginę Utenos radijo laidą.

Tiesiogiai buvo konsultuojamos (el. paštu ar telefonu) mieste veikiančios NVO, visuomeninės ir bendruomeninės organizacijos. Informuoti verslo ir valdžios įstaigų atstovai, atsakingi už šių organizacijų veiklą ir finansavimą. Organizuoti keli viešieji susitikimai su miesto gyventojais, minėtų interesų grupių atstovais.

2015 m. gruodžio 17 – 18 dienomis UMVVG būstinės patalpose, adresu: Bažnyčios g. 1, Utena, įvyko pirmieji viešieji susitikimai su miesto bendruomenėmis. Į susitikimus buvo pakviesti 29 įvairių visuomeninių, nevyriausybinių bei verslo organizacijų atstovai, miesto gyventojai. Miesto VVG pirmininkė Zita Ringelevičienė susitikimų metu pristatė pradėto įgyvendinti projekto „Utenos miesto vietos veiklos grupės plėtros strategijos parengimas“ (toliau – strategija), rengiamo pagal 2014-2020 m. Europos Sąjungos fondų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtrauktiems didinimas ir kova su skurdu" 08.6.1-ESFA-T-909 priemonę „Vietos plėtros strategijų rengimas“ ir finansuojamo ES fondų, Lietuvos respublikos valstybės ir savivaldybės biudžeto lėšomis, planuojamas vykdyti veiklas, rengiamos strategijos tikslus ir uždavinius. Pasitelkus išorės ekspertų paslaugas, buvo pristatyta strategijos veiklos sritis, pasiekimo rodikliai, vertinimo etapai ir kriterijai, strategijos rengimo ir jos įgyvendinimo etapai. Buvo vedamos diskusijos, išklausytos susitikimuose dalyvavusių atstovų nuomonės, pateikti konkretūs finansuojamų strategijos veiklų pavyzdžiai. Pristatytas socialinių paslaugų katalogas ir išgryninta socialinę atskirtį patirianti Utenos miesto tikslinė grupė, aptartas finansavimo šaltinių pasiskirstymas. Susitikimų metu buvo diskutuojama apie miestui aktualias ir

[1] http://www.utena.lt/index.php/component/content/article/124-utenos-miesto-vvg/2254-utenos-miesto-vietos-veiklos-grupe

opias problemas, bandoma identifikuoti jų sprendimo būdus ir priemones. Daug diskutuota apie Utenos miesto socialinę, ekonominę situaciją bei perspektyvas.

Siekiant efektyvesnio bendradarbiavimo, strategijos rengimo metu buvo sutarta organizuoti mažiausiai dar vieną viešą susitikimą strategijos rengimo metu iškilusių aktualių klausimų aptarimui. Nuspręsta visus pasiūlymus, idėjas dėl finansuojamų veiklų, biudžeto dydžio, veiklų trukmės bei kylančius klausimus pateikti Utenos miesto vietos veiklos grupei el. paštu iki 2015 m. gruodžio 23 d. (susitikimų protokolai ir dalyvių sarašai pateikiami priede).

2015 m. gruodžio 18 d. Utenos rajono savivaldybės interneto svetainėje, UMVVG paskyroje buvo patalpinta informacija apie vykusius susitikimus ir jų diskusijų rezultatus, visi suinteresuoti asmenys dar kartą pakviesti aktyviai teikti pasiūlymus dėl vietos plėtros strategijos rengimo.

2015 m. gruodžio 18 ir 30 dienomis įvyko UMVVG valdybos posėdžiai strategijos rengimo klausimais. Pirmojo valdybos posėdžio metu buvo aptarti vykusių renginių rezultatai. Antrojo posėdžio metu valdyba apsvarstė gautus pasiūlymus iš visuomeninių, nevyriausybinių organizacijų ir miesto gyventojų. UMVVG nariai aptarė gautus pasiūlymus strategijos rengimui ir atrinko labiausiai strategijos tikslus atitinkančius. Atrinktų pasiūlymų pagrindu priimtas sprendimas formuoti pagrindines strategijos kryptis. UMVVG valdybos nariai nusprendė prašyti išsamiau papildyti gautus tinkamus pasiūlymus pagal parengtą formą (lentelę), kurioje prašoma detalizuoti pasirinktos socialinės atskirties grupės atstovus, planuojamas vykdyti veiklas, tikslus, uždavinius, siektinus rezultatus, pagrįsti reikiamų lėšų poreikį. Parengta lentelė el. paštu išsiųsta visiems, anksčiau projektines idėjas pareiškusiems respondentams.

Trečiasis viešas susitikimas su miesto bendruomene, visuomeninėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, UMVVG nariais ir miesto gyventojais suorganizuotas 2016 m. sausio 27 dieną UMVVG būstinėje. Susitikimo dalyviams pirmininkė Zita Ringelevičienė pristatė strategijos projektą, jo veiksmų planą, susirinkusiuosius informavo apie gautus pasiūlymus, kurie atitiko strategijos veiklų kryptis. Strateguojamos idėjos pristatytos susitikimo dalyviams. Išgryninti prioritetai ir poreikiai, atitinkantys rengiamos strategijos tikslus. Susitikimo metu įvardintos atrinktos socialinę atskirtį patiriančios asmenų grupės, suformuluoti tikslai, uždaviniai ir kryptys, kurie atitinka Utenos miesto gyventojų poreikius. Nuspręsta orientuoti strategijos kryptis į:

- socialinę atskiriantį patiriančių darbingų asmenų: neįgalių, pensinio amžiaus, socialinės rizikos ir socialinę atskirtį patirenčių šeimų, asmenų, sergančių priklausomybės ligomis, pabėgėlių socialinės atskirties mažinimą;
- smulkaus verslo rėmimą ir užimtumo didinimą. Darbingų neaktyvių gyventojų ir darbingų bedarbių socialinę integraciją;
- nedirbantį ir niekur nesimokantį jaunimą.

2016 m. sausio 29 d. „Utenos radijuje“ pravesta 1 val. tiesioginė diskusijų laida, kurioje dalyvavo UM VVG pirmininkė Zita Ringelevičienė, UMVVG valdybos pirmininkas Kasparas Mociūnas ir UMVVG valdybos narys Audrius Kavolis. Radijo laidoje buvo pristatytas parengtas strategijos projektas, atsakyta į miesto gyventojų, skambinusių telefonu ir rašiusių elektroninius laiškus klausimus. Visuomenė informuota apie Utenos rajono savivaldybės tarybos pritarimą dėl dalinio strategijos veiklų finansavimo.

2016 m. vasario 4 d. strategijos projektas pristatytas Utenos regiono plėtros tarybos įvertinimui ir gautas tarybos įvertinimas.

2016 m. vasario 10 d. visuotiniame UMVVG narių susirinkime patvirtinta strategija.

Rezultatai. Vietos plėtros strategijos rengimui buvo taikytos pakankamos viešinimo priemonės. Visą laiką vyko konsultacijos su miesto bendruomene, gyventojais, nevyriausybinėmis ir kitomis organizacijomis. Siekiant identifikuoti aktualiausias miesto bendruomenės problemas, visi suinteresuoti asmenys ir organizacijos buvo pakviestos teikti projektinius pasiūlymus. Iš gautų projektinių pasiūlymų sutartinai buvo atrinkta 17 originaliausių, strategijos tikslus, uždavinius ir veiklas atitinkančių idėjų, kurios buvo detalizuotos ir finansiškai pagrįstos. Detalūs projektiniai pasiūlymai glaustai pateikiami strategijos prieduose 11 lentelėje.

11 lent. **Tikslinės, strategijoje identifikuotos socialinę atskirtį patiriančių asmenų grupės bei strategijos įgyvendinimo priemonės ir formos**

Tikslinė, strategijoje identifikuota socialinę atskirtį patirianti, grupė	Pasirinkta tikslinės grupės įtraukties ir integracijos forma
Nedirbantis ir niekur nesimokantis jaunimas	Jaunimo stovyklos, prevencinių, mokomųjų, pažintinių programų vykdymas. Savanoriškos veiklos skatinimas.
Bedarbiai ir ilgalaikiai bedarbiai, neaktyvūs asmenys	Savarankiškos veiklos skatinimas. Konsultavimo paslaugų verslo skatinimo priemonių įgyvendinimui suteikimas „Verslo paslaugų krepšeliai“, mentorystės „verslas verslui“ skatinimas, pagalba savarankiškai veiklai.
Neįgalieji ir pensinio amžiaus asmenys	Socialinių, emocinių kompetencijų ir užimtumo skatinimas, socialinės atskirties mažinimas per paveldo pažinimą – užsiėmimai, aktyvios gyvensenos propagavimas, bendrų veiklų organizavimas. Projektas „Šokio žingsneliu nuo senatvės ir vienatvės“.
Socialinės rizikos šeimos ir jų vaikai	Šeimų savaitgaliai, socialinių įgūdžių ugdymo užsiėmimai, savišvieta, amatų mokymai. Sveikos gyvensenos skatinimo ir įgūdžių stiprinimo programa.
Asmenys, sergantys priklausomybės ligomis, benamiai, iš įkalinimo įstaigų grįžę asmenys. Vieniši ir socialinės rūpybos ar globos reikalaujantys asmenys	Labdaros valgykla, edukacinė darbo terapinė veikla, psichologinės pagalbos organizavimas, darbinių įgūdžių ugdymas įrengiant stalių dirbtuves.
Kiti socialinę atskirtį patiriantys asmenys, pabėgėliai	Tradicinio kultūrinio paveldo pažinimas, socialinė integracija, amatų artelės.

5. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS

Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo laikotarpis		Veiksmo vykdytojas	Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Reikalingos lėšos		
	Pradžia	Pabaiga			Finansavimo šaltinis	Suma, Eur	Iš viso, Eur
1 tikslas. MAŽINTI SOCIALINĘ ATSKIRTĮ UTENOS MIESTE							
1.1. uždavinys Sociokultūrinių užimtumo veiklų organizavimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims.							
1.1.1. Socialinės rizikos vaikų ir jaunimo užimtumas per sociokultūrines veiklas	2017	2022	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	Savivaldybės biudžeto lėšos	49.161,11	491.611,11
					Valstybės biudžeto lėšos	36.870,83	
					ES struktūrinių fondų lėšos	405.579,17	
1.1.2. Senjorų, neįgaliųjų, vienišų asmenų sociokultūrinis užimtumas.	2017	2021	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	Savivaldybės biudžeto lėšos	22.513,22	225.132,22
					Valstybės biudžeto lėšos	16.884,92	
					ES struktūrinių fondų lėšos	185.734,08	
1.2. uždavinys. Pagalbos teikimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims							
1.2.1. Kompleksines pagalbos teikimas priklausomybe turintiems ir smurtą patiriantiems asmenims	2017	2021	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos	Konkursas	Savivaldybės biudžeto lėšos	9.478,33	94.783,33
					Valstybės biudžeto lėšos	7.108,75	
					ES	78.196,25	

			įgyvendinimo teritorijoje		struktūrinių fondų lėšos		
2 tikslas. SKATINTI VERSLUMĄ IR GERINTI NEAKTYVIŲ DARBINGŲ GYVENTOJŲ PADĖTĮ DARBO RINKOJE							
2.1. uždavinys. Didinti neaktyvių darbingų asmenų, ypatingai jaunimo, galimybes įsitvirtinti darbo rinkoje							
2.1.1. Jaunimo (iki 29 m.) verslumo įgūdžių ugdymas	2017	2021	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	Savivaldybės biudžeto lėšos	8.618,33	86.183,33
					Valstybės biudžeto lėšos	6.463,75	
					ES struktūrinių fondų lėšos	71.101,25	
2.1.2. Darbo rinkoje reikalingų įgūdžių ugdymas	2017	2021	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	Savivaldybės biudžeto lėšos	2.680,56	26.805,56
					Valstybės biudžeto lėšos	2.010,42	
					ES struktūrinių fondų lėšos	22.114,58	
2.1.3. Darbingo amžiaus asmenų (nuo 29 m.) konsultavimas profesijos pasirinkimo klausimais, neformalaus švietimo ir profesinio mokymo veiklų organizavimas	2017	2021	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	Savivaldybės biudžeto lėšos	4.408,44	44.084,44
					Valstybės biudžeto lėšos	3.306,33	

					ES struktūrinių fondų lėšos	36.369,67	
2.2. uždavinys. Neformalių, verslumą skatinančių iniciatyvų plėtojimas besikuriančiam verslui ir neaktyviems darbingiems asmenims.							
2.2.1. Konsultavimas ir mokymai (bendradarbiaujant su Anykščių VVG) verslo kūrimo ir plėtros klausimais	2017	2021	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	Savivaldybės biudžeto lėšos	11.662,22	116.622,22
					Valstybės biudžeto lėšos	8.746,67	
					ES struktūrinių fondų lėšos	96.213,33	
2.2.2. Priemonių savarankiškai veiklai vykdyti suteikimas	2017	2021	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	Privačios lėšos	15.567,57	207.567,57
					Valstybės biudžeto lėšos	15.567,57	
					ES struktūrinių fondų lėšos	176.432,43	

6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKOS APIBŪDINIMAS

<table>
<tr><th colspan="2">6. Vietos plėtros strategijos valdymas ir stebėsena</th></tr>
<tr><td>6.1.</td><td>Už vietos plėtros strategijos veiksmų atranką, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną atsakingi asmenys</td></tr>
<tr><td></td><td>Utenos miesto vietos veiklos grupė yra atsakinga už vietos plėtros strategijos (toliau – VPS) įgyvendinimą. Už konkrečių veiksmų, skirtų vietos plėtros strategijai įgyvendinti, atranką, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną atsakingi VVG organai. Koordinavimo ir stebėsenos veiksmų tikslas – užtikrinti strategijos įgyvendinimo efektyvumą ir teigiamą jos poveikį Utenos miesto plėtrai. UMVVG organų ir darbuotojų atsakomybių sritys pateikiamos žemiau esančioje lentelėje.
<table>
<tr><td>UMVVG organas</td><td>Utenos miesto vietos veiklos grupės visuotinis susirinkimas</td></tr>
<tr><td>Atsakomybės sritis</td><td>1) VPS ir jos pakeitimų tvirtinimas.
2) Kasmetinės VPS įgyvendinimo stebėsenos tvirtinimas.
3) Utenos miesto VVG pirmininko rinkimas ir atšaukimas, jo atlyginimo nustatymas, pareiginių nuostatų patvirtinimas.
4) UMVVG administracinės struktūros tvirtinimas.</td></tr>
<tr><td>UMVVG organas</td><td>Utenos miesto VVG valdyba</td></tr>
<tr><td>Atsakomybės sritis</td><td>1) VPS pakeitimo (-ų) inicijavimas.
2) Vietos plėtros projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų patvirtinimas, jeigu UMVVG valdybai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.
3) Kvietimų, teikti vietos plėtros projektus, dokumentų tvirtinimas.
4) Siūlomų finansuoti vietos plėtros projektų sąrašo tvirtinimas.</td></tr>
<tr><td>UMVVG organas</td><td>Utenos miesto vietos veiklos grupės pirmininkas</td></tr>
<tr><td>Atsakomybės sritis</td><td>1) Utenos miesto VVG atitikimo vietos veiklos grupės tinkamumo požymiams įgyvendinimas ir koordinavimas.
2) VPS administravimo koordinavimas.
3) Metinių VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaitų teikimas. Informacijos apie VPS įgyvendinimą teikimas paprašius valdybai ar visuotiniam narių susirinkimui.
4) VPS įgyvendinimo ataskaitų pateikimas kontroliuojančiajai institucijai.</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

		5) Darbuotojų (savanorių) priėmimas į darbą, sutarčių su jais sudarymas. 6) Vietos plėtros projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų parengimo koordinavimas. 7) Kvietimų teikti vietos plėtros projektus dokumentų teikimas Utenos miesto VVG valdybos tvirtinimui. 8) Pateiktų vietos plėtros projektų vertinimo ir siūlomų finansuoti projektų sąrašo sudarymo koordinavimas. 9) Vietos plėtros projektų atrankos posėdžių organizavimas. 10) VPS numatytų stebėsenos rodiklių reikšmių pasiekimo duomenų registravimo ir apskaičiavimo koordinavimas. 11) Vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėsenos vykdymo koordinavimas. 12) Sprendimų dėl viešųjų pirkimų atlikimo priėmimas. 13) UMVVG darbuotojų pareigybių nustatymas, administracijos darbuotojų atlyginimų dydžių tvirtinimas.
	UMVVG darbuotojai	**Utenos miesto vietos veiklos grupės įdarbintas darbuotojas**
	Atsakomybės sritis	1) VPS administravimas. 2) Vietos plėtros projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų parengimas. 3) Kvietimų teikti vietos plėtros projektus parengimas ir paskelbimas. 4) Pateiktų vietos plėtros projektų vertinimo koordinavimas. 5) Siūlomų finansuoti vietos plėtros projektų sąrašo sudarymas. 6) VPS įgyvendinimo ataskaitų pildymas. 7) Pasiektų stebėsenos rodiklių reikšmių duomenų registravimas ir apskaičiavimas. 8) Vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėsenos vykdymas. 9) VPS įgyvendinimo, administravimo ir vykdymo veiklų viešinimas. 10) Viešųjų pirkimų dokumentų rengimas ir pirkimų atlikimas.
	Išorės ekspertai	**Utenos miesto vietos veiklos grupei vertinimo paslaugas teikiantys išorės ekspertai (-as)**
	Atsakomybės sritis	1) Pateiktų vietos plėtros projektų vertinimas. 2) Projektinių pasiūlymų vertinimo ataskaitų rengimas.
6.1.1.	**Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo procedūros aprašymas**	
	Utenos miesto VVG vietos plėtros strategija bus įgyvendinama vietos projektų įgyvendinimo principu, taikant konkursinį projektų atrankos būdą. Įgyvendinant vietos plėtros strategiją, UMVVG planuoja skelbti 2 kvietimus pareiškėjams teikti vietos plėtros projektus atrankai. Per pirmą mėnesį nuo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pradžios, bus parengta: ➢ vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas, ➢ vietos plėtros projektų atrankos kriterijai, vadovaujantis vietos plėtros projektų įgyvendinimo nuostatomis,	

- atrankos kriterijų vertinimo balai.

Atrankos kriterijus, jų vertinimo balus ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašą tvirtina visuotinis Utenos miesto VVG narių susirinkimas arba kolegialus valdymo organas, jeigu jam visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę.

Prieš paskelbiant kvietimą projektų atrankai, atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir vertinimo bei atrankos vidaus tvarkos aprašas gali būti keičiami, siekiant efektyvesnio vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ir (arba) atsižvelgiant į vietos plėtros strategijos pakeitimus. Paskelbus kvietimą projektų atrankai, vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo metu atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas yra nekeičiami.

Po kvietimo gauti projektiniai pasiūlymai atrenkami skaidriai, nediskriminuojančiai, išvengiant interesų konflikto. Projektinius pasiūlymus vertina Utenos miesto VVG paskirti vietos plėtros projektų vertintojai. VPS įgyvendinimo metu gali būti sudaromos dvi vertintojų grupės. Pirmąją grupę sudaro: vienas asmuo, priklausantis miesto VVG (tačiau ne valdybos narys) ir po vieną asmenį atstovaujantį verslo, NVO ir valdžios sektorius. Antrą grupę sudaro du išorės ekspertai, turintys projektų vertinimo patirties. Utenos miesto VVG, prieš kvietimo teikti projektinius pasiūlymus paskelbimą, nutaria kuri vertintojų grupė bus pasirinkta.

Prieš atlikdamas vertinimą, vietos plėtros projekto vertintojas turi patvirtinti savo konfidencialumą ir nešališkumą pasirašydamas konfidencialumo ir nešališkumo deklaraciją, kuria įsipareigoja būti nešališkas ir laikytis konfidencialumo. UMVVG užtikrina, kad paskirto asmens dalyvavimas vertinant vietos plėtros projektinį pasiūlymą nesukels interesų konflikto.

Vieną projektinį pasiūlymą vertina keturi arba du vertintojai (priklausomai, nuo pasirinktos vertintojų grupės); projektiniai pasiūlymai atrenkami atsitiktine tvarka. Vietos plėtros projektų vertintojai rengia ir UMVVG valdybai teikia projektinių pasiūlymų vertinimo ataskaitas.

Kiekvienas projektinis pasiūlymas turi praeiti du vertinimo etapus: administracinės atitikties vertinimą bei naudos ir kokybės vertinimą. Administracinės atitikties vertinimo metu vertintojas patikrina, ar projektinio pasiūlymo visi laukai užpildyti, ar pridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai. Jeigu projektinis pasiūlymas yra užpildytas tinkamai bei pridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai, projektinis pasiūlymas vertinamas toliau. Jeigu projektinio pasiūlymo užpildyti ne visi laukai bei nepridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai, projektinis pasiūlymas yra atmetamas. Jeigu projektinis pasiūlymas nėra atmetamas, vertinamas atitikimas naudos ir kokybės reikalavimams.

PAGRINDINĖS VIETOS PROJEKTŲ ATRANKOS NUOSTATOS:

Tinkami projektų pareiškėjai:

1. Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo Utenos miesto teritorijoje;
2. Fiziniai asmenys vykdantys savarankišką veiklą pagal individualios veiklos pažymą arba verslo liudijimą Utenos miesto VVG teritorijoje;
3. Utenos rajono savivaldybės administracija.

Tinkami projektų partneriai:

1. Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo Utenos miesto, Utenos rajono, Rokiškio rajono, Zarasų rajono, Ignalinos rajono, Švenčionių rajono, Molėtų rajono ir Anykščių rajono savivaldybių teritorijose;
2. Utenos rajono savivaldybės administracija;
3. Rokiškio rajono, Zarasų rajono, Ignalinos rajono, Švenčionių rajono, Molėtų rajono ir Anykščių rajono savivaldybių administracijos.

Reikalavimai projektams:

Visi projektai turi atitikti bendruosius projektų reikalavimus, nustatytus Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių (Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 „Dėl projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės**)**) 66 punkte.

Projektų atrankos kriterijai:

1. Vietos plėtros projekto administracinės atitikties kriterijai:

1.1. Ar vietos plėtros projektas užpildytas;
1.2. Ar su vietos plėtros projektu pateikti visi reikiami dokumentai.

2. ***Vietos plėtros projektų naudos ir kokybės kriterijai:***

2.1. Vietos plėtros projektas atitinka vietos plėtros strategijos tikslą, uždavinį ir veiksmus;
2.2. Vietos plėtros projektas nepažeidžia Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių 4.5 papunkčio „Vietos projektas atitinka lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo principus“;
2.3. Vietos plėtros projektas įgyvendinamas Utenos miesto, Utenos rajono, Rokiškio rajono, Zarasų rajono, Ignalinos rajono, Švenčionių rajono, Molėtų rajono ir Anykščių rajono savivaldybių teritorijose VVG veiklos teritorijoje;
2.4. Pagrįsta, kaip bus užtikrintas vietos plėtros projekto tęstinumas;
2.5. Pagrįsta, kad vietos plėtros projektas, be jam įgyvendinti skirtų lėšų, negalėtų būti įgyvendintas tokios pat apimties, per tokį pat laikotarpį ir tokios pat kokybės;
2.6. Pagrįsta, kaip vietos plėtros projekto rezultatai bus prieinami gyvenamosios vietovės bendruomenei;
2.7. Pagrįsta, kad, įgyvendinus vietos plėtros projektą, galutiniai naudos gavėjai bus Utenos miesto gyventojai;
2.8. Vietos plėtros projektiniame pasiūlyme numatytos tinkamos finansuoti vietos plėtros projekto išlaidos nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų nacionalinių programų ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų.
2.9. ***Vietos plėtros projekto naudos ir rezultatų pagrįstumas:***
2.9.1. Vietos plėtros projektų prisidėjimo prie vietos plėtros strategijoje numatytų rodiklių pasiekimo pagrįstumas;
2.9.2. Vietos plėtros projekto nauda atitinka sąnaudas, kurių reikia planuojamiems vietos plėtros projekto rezultatams pasiekti;
2.10. Vietos plėtros projekto veiksmų pagrįstumas, išdėstymas laike, atsakomybės už vietos plėtros projekto įgyvendinimą pasiskirstymas, pajėgumas įgyvendinti vietos plėtros projektą;

2.11. Vietos projektas įgyvendinimas kartu su partneriu (papildomi balai vertinant projektą).

Atrenkant vietos projektų įgyvendintojus, bus laikomasi Partnerystės sutartyje nurodytų principų, nustatant atskirus projektų atrankos kriterijus:

- **Partnerystės principas.** Papildomas balas, atrenkant vietos projektus, bus skiriamas, jei projektas įgyvendinamas kartu su partneriu (vertinimo kriterijų 2.11 punktas) ir, pasirenkant partnerius, vadovaujamasi kriterijais:
  - *Aktualumo*: partneriai turi būti aiškiai susiję arba su problema, kurią ketinama spręsti, arba su jos sprendimu.
  - *Proporcingumo*: turi būti užtikrintas visų aktualių partnerių (teritorinių, socialinių, ekonominių, NVO) atstovavimas, nė viena iš partnerių grupių neturėtų dominuoti;
  - *Atstovavimo apimties*: turėtų būti įtraukti partneriai, atstovaujantys platesniems, o ne siauresniems, individualiems interesams.
- **Vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos principas.** Atrenkant projektus, bus vertinama jų atitiktis lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo principams (Taisyklių 66.4, 454.1 papunkčiai). Šis principas suprantamas ne tik kaip moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimas, bet ir draudimas varžyti žmogaus teises ar teikti asmeniui privilegijas dėl jo lyties, tautybės, rasinės ar etninės kilmės, kalbos, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, negalios, socialinės padėties, amžiaus arba seksualinės orientacijos. Vyrų ir moterų lygybė apima lygias teises, atsakomybes ir galimybes abiem lytims.
- **Jaunimo principas.** Jaunimo principas įgyvendinamas UMVVG nuostatuose įtvirtinant nuostatą, kad juridinio asmens nariais ir (arba) jo kolegialaus valdymo organo nariais yra abiejų lyčių asmenys ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų ir bent vienas kolegialaus valdymo organo narys yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas jaunimo nevyriausybinės organizacijos.

Prieš atrankos kriterijų tvirtinimą Utenos miesto VVG gali derinti juos su Ministerija. Pastabas ir pasiūlymus Ministerija teikia raštu arba elektroniniu paštu.

REKOMENDACINIAI VIETOS PLĖTROS PROJEKTO ADMINISTRACINĖS ATITIKTIES, NAUDOS IR KOKYBĖS KRITERIJAI

Iš Taisyklių:

65. Bendruosius projektų reikalavimus (toliau – bendrieji reikalavimai), išdėstytus šių Taisyklių 66 punkte, ir Taisyklėse nustatytus projektų atrankos kriterijus turi atitikti visi projektai, kuriuos ketinama finansuoti iš ES struktūrinių fondų lėšų.

66. Bendrieji reikalavimai yra šie:

66.1. Projektu turi būti prisidedama prie bent vieno veiksmų programos prioriteto konkretaus uždavinio įgyvendinimo, rezultato pasiekimo ir turi būti įgyvendinama bent viena pagal projektų finansavimo sąlygų aprašą numatoma finansuoti veikla.

66.2. Projektas turi atitikti strateginio planavimo dokumentų nuostatas.

66.3. Projektu turi būti siekiama aiškių ir realių kiekybinių uždavinių.

	66.4. Projektas turi atitikti horizontaliuosius (darnaus vystymosi bei lyčių lygybės ir nediskriminavimo) principus, projekto įgyvendinimas turi būti suderinamas su ES konkurencijos politikos nuostatomis. 66.5. Pareiškėjas ir partneris (-iai) organizaciniu požiūriu turi būti pajėgūs tinkamai ir laiku įgyvendinti teikiamą projektą ir atitikti jiems keliamus reikalavimus. 66.6. Projekto išlaidų finansavimo šaltiniai turi būti aiškiai nustatyti ir užtikrinti. 66.7. Turi būti užtikrintas efektyvus projektui įgyvendinti reikalingų lėšų panaudojimas. 66.8. Projekto veiklos turi būti vykdomos veiksmų programos įgyvendinimo teritorijoje (šių Taisyklių 411 punkte nustatytomis sąlygomis).
6.1.3.	**Vietos plėtros strategijos stebėsenos tvarka**
6.1.4.	Už Utenos miesto VVG vietos plėtros strategiją atsakinga UMVVG. **Informacija apie atrinktus finansuoti vietos projektus.** Siūlomų finansuoti vietos plėtros strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projekto įgyvendinimo UMVVG pateikia LR vidaus reikalų ministerijai per 12 mėnesių nuo vietos plėtros strategijos patvirtinimo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymu dienos. Papildomais kvietimais patvirtintų vietos plėtros strategijų projektų sąrašai kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projekto įgyvendinimo LR vidaus reikalų ministerijai pateikiami ne vėliau kaip iki 2019 m. gruodžio 30 d. LR vidaus reikalų ministerijai patvirtinus siūlomų finansuoti vietos plėtros projektus, informacija apie patvirtintus projektus yra skelbiama UMVVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Utenos rajono savivaldybės interneto svetainėje. **Informacija apie įgyvendinamus projektus.** Siekiant užtikrinti, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas efekto, rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, vietos projekto vykdytojas ne vėliau kaip iki einamųjų metų kovo 1 d. parengia ir UMVVG pateikia vietos projekto „Metinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą“ už praėjusius kalendorinius metus. Metinės vietos projektų įgyvendinimo ataskaitos formą tvirtina UMVVG visuotinis narių susirinkimas. UMVVG, apibendrinus gautas vietos projektų vykdytojų metines ataskaitas, ne vėliau kaip iki einamųjų metų kovo 20 d. parengia ir ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 1d. LR vidaus reikalų ministerijai pateikia metinę UMVVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą, pagal vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Metinė ataskaita skelbiama UMVVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Utenos rajono savivaldybės interneto svetainėje. **Informacija apie baigtus įgyvendinti projektus.** Vietos projekto vykdytojas, baigęs įgyvendinti vietos projektą per 30 kalendorinių dienų po projekto pabaigos UMVVG pateikia galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą. Galutinės vietos projektų įgyvendinimo ataskaitos formą tvirtina UMVVG visuotinis narių susirinkimas. UMVVG, baigusi įgyvendinti paskutinį vietos plėtros strategijos veiksmą, numatytą vietos plėtros strategijos finansiniame plane, parengia ir ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pabaigos LR vidaus reikalų ministerijai pateikia Galutinę UMVVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą pagal Vietos plėtros strategijų atrankos

	ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Galutinė ataskaita skelbiama UMVVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Utenos rajono savivaldybės interneto svetainėje.
6.1.5.	**VPS pakeitimų ir inicijavimo tvarka**
6.1.5.1.	Utenos miesto VVG gali inicijuoti atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos keitimą. Vietos plėtros strategijos pakeitimus tvirtina visuotinis jos narių susirinkimas arba kolegialus valdymo organas, jeigu jam visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę. Prieš tvirtinant vietos plėtros strategijos pakeitimą, turi būti atlikti veiksmai, nustatyti Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių 24 punkte. Vietos plėtros strategijos keitimas turi būti raštu suderintas su Ministerija. Utenos miesto VVG gali keisti vietos plėtros strategiją kai: 1) Būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų įgyvendinimą, pakeitimų; 2) Būtina keisti suplanuotų lėšų paskirstymą tarp vietos plėtros strategijos uždavinių ir veiksmo sričių; 3) Būtina keisti didžiausią galimą ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų paramos sumą (toliau – paramos suma) vienam vietos plėtros strategijos veiksmui įgyvendinti pagal skirtingus vietos plėtros strategijos uždavinius; 4) Būtina keisti strategijos finansavimo šaltinius, išskyrus ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų šaltinį. 5) Būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija teikia informaciją miesto VVG apie Partnerystės sutartį ir 2014–2020 metų veiksmų programą ir atliktus šių dokumentų pakeitimus, dėl kurių reikia tikslinti UMVVG parengtą vietos plėtros strategiją, kitą vietos plėtros strategijai rengti reikalingą informaciją, taip pat pastabas ir pasiūlymus pagal savo kompetenciją dėl vietos plėtros strategijos atitikties 2014–2020 metų veiksmų programai, ją įgyvendinantiems dokumentams ir Taisyklėms.

7. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS

1. TIKSLAS. MAŽINTI SOCIALINĘ ATSKIRTĮ UTENOS MIESTE

1.1. UŽDAVINYS. SOCIOKULTŪRINIŲ UŽIMTUMO VEIKLŲ ORGANIZAVIMAS SOCIALINĘ ATSKIRTĮ PATIRIANTIEMS ASMENIMS

VEIKSMAS	Lėšų poreikis	Įgyvendinimo metai						
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.1. Socialinės rizikos vaikų ir jaunimo užimtumas per sociokultūrines veiklas	Savivaldybės biudžeto lėšos	0	22250,00	8711,11	8711,11	8711,11	555,56	222,22
	Valstybės biudžeto lėšos	0	16687,50	6533,33	6533,33	6533,33	416,67	166,67
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	183562,50	71866,67	71866,67	71866,67	4583,33	1833,33
	Iš viso, Eur:	0	222500,00	87111,11	87111,11	87111,11	5555,56	2222,22
							Iš viso, Eur:	**491.611,11**
1.1.2. Senjorų, neįgaliųjų, vienišų asmenų sociokultūrinis užimtumas.	Savivaldybės biudžeto lėšos	0	6416,67	5722,22	5003,33	4371,00	1000,00	0
	Valstybės biudžeto lėšos	0	4812,50	4291,67	3752,50	3278,25	750,00	0

	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	52937,50	47208,33	41277,50	36060,75	8250,00	0
	Iš viso, Eur:	0	64166,67	57222,22	50033,33	43710,00	10000,00	0
							Iš viso, Eur:	**225.132,22**
1.2. UŽDAVINYS. PAGALBOS TEIKIMAS SOCIALINĘ ATSKIRTĮ PATIRIANTIEMS ASMENIMS								
1.2.1. Kompleksines pagalbos teikimas priklausomybe turintiems ir smurtą patiriantiems asmenims	Savivaldybės biudžeto lėšos	0	6189,44	822,22	822,22	822,22	822,22	0
	Valstybės biudžeto lėšos	0	4642,08	616,67	616,67	616,67	616,67	0
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	51062,92	6783,33	6783,33	6783,33	6783,33	0
	Iš viso, Eur:	0	61894,44	8222,22	8222,22	8222,22	8222,22	0
							Iš viso, Eur:	**94.783,33**
2 TIKSLAS. SKAITINTI VERSLUMĄ IR GERINTI NEAKTYVIŲ DARBINGŲ GYVENTOJŲ PADĖTĮ DARBO RINKOJE								
2.1. UŽDAVINYS. DIDINTI NEAKTYVIŲ DARBINGŲ ASMENŲ, YPATINGAI JAUNIMO, GALIMYBES ĮSITVIRTINTI DARBO RINKOJE								
2.1.1 Jaunimo (iki 29	Savivaldybės	0	2005,33	2005,33	2005,33	2005,33	597,00	0

m.) verslumo įgūdžių ugdymas	biudžeto lėšos							
	Valstybės biudžeto lėšos	0	1504,00	1504,00	1504,00	1504,00	447,75	0
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	16544,00	16544,00	16544,00	16544,00	4925,25	0
	Iš viso, Eur:	0	20053,33	20053,33	20053,33	20053,33	5970,00	0
							Iš viso, Eur:	**86.183,33**
2.1.2. Darbo rinkoje reikalingų įgūdžių ugdymas	Savivaldybės biudžeto lėšos	0	536,11	536,11	536,11	536,11	536,11	0
	Valstybės biudžeto lėšos	0	402,08	402,08	402,08	402,08	402,08	0
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	4422,92	4422,92	4422,92	4422,92	4422,92	0
	Iš viso, Eur:	0	5361,11	5361,11	5361,11	5361,11	5361,11	0
							Iš viso, Eur:	**26.805,56**

2.1.3 Darbingo amžiaus asmenų (nuo 29 m.) konsultavimas profesijos pasirinkimo klausimais, neformalaus švietimo ir profesinio mokymo veiklų organizavimas	Savivaldybės biudžeto lėšos	0	2452,89	488,89	488,89	488,89	488,89	0
	Valstybės biudžeto lėšos	0	1839,67	366,67	366,67	366,67	366,67	0
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	20236,33	4033,33	4033,33	4033,33	4033,33	0
	Iš viso, Eur:	0	24528,89	4888,89	4888,89	4888,89	4888,89	0
							Iš viso, Eur:	**44.084,44**
2.2. UŽDAVINYS. NEFORMALIŲ, VERSLUMĄ SKATINANČIŲ INICIATYVŲ PLĖTOJIMAS BESIKURIANČIAM VERSLUI IR NEAKTYVIEMS DARBINGIEMS ASMENIMS								
2.2.1. Konsultavimas ir mokymai (bendradarbiaujant su Anykščių VVG) verslo kūrimo ir plėtros klausimais	Savivaldybės biudžeto lėšos	0	2048,00	2403,56	2403,56	2403,56	2403,56	0
	Valstybės biudžeto lėšos	0	1536,00	1802,67	1802,67	1802,67	1802,67	0
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos struktūrinių	0	16896,00	19829,33	19829,33	19829,33	19829,33	0

	fondų lėšos							
	Iš viso, Eur:	0	20480,00	24035,56	24035,56	24035,56	24035,56	0
							Iš viso, Eur:	**116.622,22**
2.2.2. Priemonių savarankiškai veiklai vykdyti suteikimas	Savivaldybės biudžeto lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Valstybės biudžeto lėšos	0	7200,00	2472,97	1800,00	1581,08	1297,30	1216,22
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	7200,00	2472,97	1800,00	1581,08	1297,30	1216,22
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	0	81600,00	28027,03	20400,00	17918,92	14702,70	13783,78
	Iš viso, Eur:	0	96000,00	32972,97	24000,00	21081,08	17297,30	16216,22
							Iš viso, Eur:	**207.567,57**
Strategijos administravimo išlaidos, eurais	Savivaldybės biudžeto lėšos	655,11	1960,21	1960,20	1960,20	1960,20	1960,20	655,00
	Valstybės biudžeto lėšos	491,33	1470,15	1470,15	1470,15	1470,15	1470,15	491,25
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Europos Sąjungos	5404,62	16171,70	16171,65	16171,65	16171,65	16171,65	5403,75

	struktūrinių fondų lėšos							
	Iš viso, Eur:	6551,05	19602,06	19602,00	19602,00	19602,00	19602,00	6550,00
							Iš viso, Eur:	**111.111,11**
Iš viso vietos plėtros strategijai įgyvendinti	Savivaldybės biudžeto lėšos	655,11	43858,65	22649,64	21930,76	21298,42	8363,53	877,22
	Valstybės biudžeto lėšos	491,33	40093,99	19460,21	18248,07	17554,90	7569,95	1874,13
	Kitos viešosios lėšos	0	0	0	0	0	0	0
	Privačios lėšos	0,00	7200,00	2472,97	1800,00	1581,08	1297,30	1216,22
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	5404,62	443433,87	214886,59	201328,73	193630,90	83701,85	21020,87
	Iš viso, Eur:	6551,05	534586,50	259469,42	243307,56	234065,30	100932,63	24988,44
							Iš viso VPS, Eur:	**1.403.900,90**

8. PRIEDAI

1 Priedas – *12 lent.* Socialinę atskirtį patiriančiųjų asmenų skaičius 2011-2014 metais Utenos mieste, rajone ir Utenos rajono kaimo seniūnijose, 1 lapas;

2 Priedas – viešųjų susitikimų protokolai, 15 lapų;

3 Priedas – valdybos posėdžių protokolai, 4 lapai;

4 Priedas – visuotinio narių susirinkimo protokolas, 3 lapai;

5 Priedas – Utenos rajono savivaldybės tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimas Nr. TS-2 „Dėl pritarimo Utenos miesto vietos veiklos grupės 2016-2022 m. vietos plėtros strategijos projektui ir strategijos dalinio finansavimo“, 1 lapas;

6 Priedas – Utenos regiono plėtros tarybos 2016 m. vasario 4 d. sprendimas Nr. 51/7S-6 „Dėl Utenos miesto vietos veiklos grupės 2016-2022 m. vietos plėtros strategijos projekto atitikimo Utenos regiono plėtros 20142020 m. planui”, 1 lapas;

7 Priedas – projektiniai pasiūlymai, 43 lapai;

8 Priedas – institucijų pateikta informacija, 10 lapų;

9 Priedas – viešinimo straipsniai, 2 lapai;

10 Priedas – radijo laidos įrašas, 1 CD laikmena;

11 Priedas – 2016 m. sausio 20 d. Utenos miesto vietos veiklos grupės ir Anykščių miesto vietos veiklos grupės bendradarbiavimo sutartis, 1 lapas;

12 Priedas – detalus lėšų poreikio pagrindimas, 9 lapai.

13 Priedas – narių susirinkimo protokolo išrašai, Nr. 2 lapai;

1 priedas

12 lent. **Socialinę atskirtį patiriančiųjų asmenų skaičius 2011-2014 metais Utenos mieste, rajone ir Utenos rajono kaimo seniūnijose**

Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai	2011 m.			2013 m.			2014 m.			Pokytis		
	Utenos m.	Utenos r. kaimo seniūnijos	Utenos r. sav.	Utenos m.	Utenos r. kaimo seniūnijos	Utenos r. sav.	Utenos m.	Utenos r. kaimo seniūnijos	Utenos r. sav.	Utenos m.	Utenos r. kaimo seniūnijos	Utenos r. sav.
Skurdą patiriančių asmenų skaičius	2823	2636	5459	2411	2023	4434	1519	1721	3240	-1304	-915	-2219
Pašalpų gavėjų skaičius	1483	1027	2510	1386	1187	2573	825	669	1494	-658	-358	-1016
Neįgalių asmenų skaičius (bendras)	1074	764	1838	1085	709	1794	1110	716	1826	36	-48	-12
Vaikai su negalia	259	107	366	236	107	343	202	97	299	-57	-10	-67
Sergančių priklausomybės ligomis asmenų skaičius	300	107	407	232	91	323	239	99	338	-61	-8	-69
Pensinio amžiaus gyventojai	7243	3917	11160	7610	3602	11212	7846	3687	11533	603	-230	373
Vienišų, socialinės rūpybos ar globos reikalaujančių asmenų skaičius	362	273	635	351	276	627	461	286	747	99	13	112
Gyvenamosios vietos neturinčių asmenų skaičius	576	64	640	650	92	742	635	88	723	59	24	83